

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“

AUTHORIZED BY EUROM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 73 (185) IV metai

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, IŠEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1948 m. gruodžio 15 d.

Nemeskim kelio dėl takelio

Dar nesenas laikas, kai atsakingieji mūsų organai šaldė tautiečius, pasinešiusius nedelsiant emigruoti. Jie motyvavo svariais argumentais: mūsų buvimas Europoje aktualina mūsų bylą, renkamos žinios apie mums tinkamiausius kraštus, ruošiami kompaktinio išskūrimo planai ir kt.

Nederėtų neigti, kad pirmasis argumentas, reikalaujantis tremtinių pašaukimo ir kantrybės tautos bylą aktualinant, yra reikšmingas ir kilnus. Skurdi tremtinių būtis Europos griuvėsiuose buvo ir yra nuolatinis Vakarų pasaulio sąžinės žadintojas. Tai atlieka didelę misiją. Bet, gal ir ne dėl mūsų pačių kaltės, kiti motyvai buvo fiksuoti blogame popieruje. Apie kraštus, daugiau ar mažiau tinkančius laikinai mūsų pastogei, skaitančioji visuomenė patyrė aktualesnių, išsamesnių ir daugiau žinių iš spaudos pateiktųjų privačių informacijų, nei iš specialių mūsų žinybų, įpareigotų informuoti ir informuoti. Kompaktinio išskūrimo planai — ir vėl be blogų jų sumanytojų norų — planais ir teikiu. Gyvenimo srovė diktuoja ir realizuoja savus planus.

Šiandien jau vyrauja įsitikinimas, kad tremtinių mūsų misijos tęsimas reikia nukelti į kitus kraštus. Neprieštarauja, berods, šiam įsitikinimui ne atsakingieji. Todėl išskėtomis rankomis sutinkame iš užatlantio mums siunčiamus įgaliojimus, pasiryžusius padėti mus išemigruoti į tuos kraštus, kuriuose mūsų buvimas būtų prasmingiausias. Džiaugiamės, kad jie atvyksta apsirūpinę įgaliojimais, atidarantįs jiems duris ir Zėnevoje ir okupacinių zonų įstaigose. Su pasitenkinimu sutinkame žinias, kad jiems pavyksta ne tik patiemis išsiderėti deramas pozicijas nelengvam savo darbui, bet ir „įplietinti“ kadra padėtojų, parinkti iš tremtinių tarpo. Ir labai trokštame, kad visam šiam personalui lygiai rūpėtų kiekvieno doro lietuvio likimas, nepaisant kurio atspalvio štampe yra sužymėti jo įsitikinimai. Norime, kad visų mūsų zonų emigracinių personalas visomis savo jėgomis įsijungtų į tiesioginį savo darbą, kurį šiuo metu tremtinių dauguma laiko pačiu aktualiausiu. Kiti mūsų vegetavimo Vakarų Vokietijoje klausimai šandieną yra antraeiliai. Jūs reikia modifikuoti, derinant naujai faizai, kai masė bus jau kitur. Betgi ryškėja samoningai forsuojama ar spontaniškai besiformuojanti tendencija apversti kopėčias aukštyn kojomis. Emigraciniai reikalai ketina išvirsti į iškabą, už kurios taikstosi įsivertinti kitokio turinio veikla. Nesileidžiant į analizę nukrypimų, diktuojamų grupinių troškimų, verta atkreipti dėmesį į kitą, keistą reiškinį. I t. a. būtent, kad emigracijos darbai išsiderėti etatai kėsinamasi panaudoti ne tiesioginei paskirčiai, bet visiškai kitam darbui. Gal tai būtų ir gera išlaidų mūsų vegetacijai dabarties stovyklose praeiti, tačiau tai visiškai nesuderinta su mūsų bendruomenės troškimu, kad pašauktieji ir paskirtieji padėtų bendruomenės nariams žengti tuos sunkiuosius žingsnius į ateitį, kurios pirmasis tarpinis yra emigracija.

Ligišiolinė emigracinių reikalų eiga nerodo, kad mes būtume pasirodę išnaudoti geros valios mums sukurtus įstatymus ir teikiamą išskūrimo galimybes, kaip lygiai ji nerodo, kad mes turėtume per daug tals reikalais besirūpinančių ir juo labiau kompetingų žmonių. Jų ne tik per mažai, bet ir jų veikla nepakankamai efektyvi. Negi tūlimas atsakingiesiems atrodytų kitap? Jei taip, tai ar nebūtų praverusi mums visiemis žinoti motyvus, skatinančius etatų akrobatiką?

J. Rudnietis

SPAUDOS VAJUS

Trumpai mūsų informuoja, jog Schleswig-Holsteino LTB Apygardoje iki 1949. I. 1 d. yra paskelbtas lietuviškos spaudos platinimo vaju. Smulkesni sėkmės rezultatai bus paskelbti vėliau.

Demokratinų tautų triumfas

Sovietai už genocidą, bet prieš žmogaus teises. Genocido „tėvas“.

Praktiška reikšmė.

Prieš pat uždarant pirmąjį Jungtinių Tautų Visumos suvažiavimo ciklą, dar suspėta, nors sovietinis blokas ir trukdė, priimti „Genocido konvenciją“ ir paskelbti „Žmogaus Teisių Universalinę Deklaraciją“.

Genocido konvencija buvo priimta 55 balsais, nedalyvaujant tik trimis nariams. Charakteringa yra tai, kad už genocidą, kuris laikomas tarptautiniu nusikaltimu, siekiant persekioti ar išnaikinti kitos rasės, religijos ar kalbos žmones, pasisakė ne tik Sovietų satelitai, bet ir pats vyriausias Kremliaus patikėtinis p. A. Višinskis. Juk šalia nacių sukurto tautų naikimo būdo ir apimtios lygia greta, o

gal dar aukščiau stovi, kaip pirmatūnais, Sovietų vadovai. Jie pirmieji sugalvojo tautų naikimo būdą, įsteigdami koncentracijos stovyklas, į kur tautos vyksta „savanoriškai“ ir iš kur jau vargu grįžta. Pasaulis šiandien turės kantrybės palaukti, kaip Sovietai atsiskakys nuo genocido ir kaip jie pateisins nekaltų žmonių žudymą. Nors komunizmo palydovė yra savo priešų sunaikinimas, Sovietai kėlė rankas už genocido konvenciją, kuri pasmerkia tautų persekiojimą ir naikinimą. Negali prieš pasaulį pasirodyti kalti. To reikalauja jų doktrina.

Genocido konvencijai įsigaliooti reikia, kad ją ratifikuotų J.Tautų nariai-valstybės. J.Tautų visumos suvažiavimas pakvietė J.Tautų tarptautinės teisės komisiją studijuoti šį klausimą ir paruošti nuostatus tarptautiniam kriminaliniam genocido teismui sukurti. Genocido kalviu, jo „tėvu“ laikomas Lvovo, o dabar Jėnos universiteto prof. Lemkin. Būdamas nacių auka, pabėgęs į Švediją, o vėliau į Ameriką, jis dirbo šioje srityje, kol pagaliau konvencija tapo kūnu. Dar studentu būdamas, 1933 metais jis kreipėsi į Tautų Sąjungą, bet jam teisių ekspertų buvo atsakyta, kad genocidas pasaulyje neegzistuoja.

Šiandien matome, kad jis ir tada egzistavo ir dabar veikia pilnu apkrovimu.

UNIVERSALINĖ ŽMOGAUS TEISIŲ DEKLARACIJA

Žmogaus teisių deklaracija, kaip ją priimta oficialiai vadinti „Žmogaus Teisių Universalinė Deklaracija“ buvo J.Tautų visumos suvažiavimo 48 balsais, aštuoniems susilaikius, priimta. Šiuo klausimu taip pat reikėjo daug kantrybės, nes Sovietų blokas naudojo visas priemones, kad ši deklaracija nebūtų priimta arba būtų pastatyta ir įjėminta į Markso teorijos pagrindus. Ypač Sovietai priešinosi dėl teisės, kuri duotų laisvą kiekvienam žmogui išvykti iš savo krašto. Taip pat Sovietams nepatiko deklaracijos dėsnių dėl laisvo žodžio, nes tuo pretekstu kiekvienas karo kurstytojas galėtų skelbti savo idėjas. Ypač Sovietai norėjo įterpti „garantijas“, kurios būtų suteikiamos valstybei įgyvendinant deklaracijos principus. Jie taip pat norėjo prakišti apribojimus (suvarymus) tiems asmenims, kurie pažeistų „demokratiją“, „prograsą“ ir taip pat nukreipti suvaržymus „fašistams“ bei „karo kurstytojams“.

Sie visi Sovietų pasiūlymai buvo labai griežtai atmesti Vakarų valstybių, kurios „demokratijos“, „pažangos“, „fašizmo“ sąvokas supranta kitaip negu Sovietai. Sovietų juodos mintys, kuriomis jie prisidengė tautas ir paskirius individus naikina ir vėliau naikintų, buvo lengvai suprastos ir Kremliaus pasiūlymai susilaukė fiasco.

Nors ši žmogaus teisių universalinė deklaracija nėra joks įstatymas, kuris įpareigotų valstybes jos laikytis, tačiau ji turės moralinės reikšmės šiuos reikalus sprendžiant. (m)

Ar Kinija taps raudona?

Šalia Europos įvykių, nemaža rūpesčio teikia politikams ir Kinija, kurioje vis smarkesniu tempu raudonieji artėja prie Centrinės Kinijos sostinės Nankingo ir gresia pavojus visai Kinijai patekti raudonųjų rankose.

Padėtis rimta. Čiangkaišeko ponai vieši su misija J. A. Valstybės, kalbėjosi su aukštais Valstybės departamentų pareigūnais, matėsi su prezidentu, ieškodama greitos pagalbos.

Į Kiniją Amerika buvo pasiuntusi daug žymių ekonominių, politinių ir karinių ekspertų. Paskutiniu metu lankėsi Europos pagalbos plano šefas p. Hofmann. Kas bus su Kinija, ne vienas klausia? Ir ne vienas klausia, ką darys Amerika?

Tuo klausimu plačiau pasisako The New York Herald Tribune vedamajame.

Viena, kas galima su užtikrintu tikrumu pareikšti, yra ta, jog tai, kas vyksta, yra žymiai komplikuočiau, negu paprastai Vakarų tautos supranta. Kinijos istorija ir jos kultūra yra visiškai nepanašios į Vakarų ir todėl nel dabartinių priežasčių Kinijos katastrofos, nei faktų, kurie liečia šią eigą, negali gerai įvertinti. Net JAV esančios tendencijos, pavyzdžiui, kurios sutinkamos, kad jei komunistai valdysią didelius Kinijos plotus, jie negalėsia

greitai sukurti policinę valstybę, panašią į Rusijos esančią. Iš tikrųjų tenka labai paabejoti, kad tai galima būtų greitai padaryti, nors esą galima preciziškai pasakyti, ką raudonieji vadai norės mėginti Kinijoje daryti.

Kinijoje komunistai turi sunkumų, bet taip pat turi ir tam tikrų pliusų. Jų pagrindinė pirmenybė yra ta, kad senoji kiniečių kultūra yra jau nustojęs savo gyvybingumo ir yra jau išsiskaldymo stadijoje. Socialiniai ekonominiai ir politiniai pavyzdžiai, kurie turėjo savo pradžią prieš 2000 metų, dabar jau griūva: Kinija yra pareinamoje stadijoje, kuriai nusakyti revoliucijos žodis būtų per švelnus pasakymas. Esą panašumo į persiformavimą Europoje, kur tęsėsi keletą šimtų metų ir kada buvo verčiami monarchai — tai renesanso, reformacijos ir pramonės revoliucijos. Šis sąmyšis kaip tik davė progos raudoniesiems, bet senosios kultūros irimas yra pakankamai lėtas ir todėl jiems teks susidurti su dideliais sunkumais. Vienas tokių bus — kiniečių valdymo forma, papročiai, kurie reiskia daugiau negu įstatymai, veikia nuo taip vadinamos Chou dinastijos, dar toli prieš Kristaus gimimą. Įvesti griežtą centrinę vyriausybę su policinės valstybės kontrole kiekviename kaime, valstijoje ir mieste būtų kiniečiams visai svetima idėja. Čiangkaišeko kontrolė, palyginti su Sovietų, yra švelni, bet vis tiek įkryję kiniečiams.

Be to, komunistams bus sunkumų su šeimų sistema, pagal kurią kiekvienas kinietis greičiau kreipsis pagalbos pas savo giminę, bet ne į valstybę. Kiniečiai labai nemėgsta svetimųjų kišimosi, tiek pat rusų, tiek ir bet kurių kitų. Jie esą giliai įsitikinę, kad kiekvienas patvarkymas, padarytas žmogaus, gali būti modifikuotas per pasitarimus ir kompromisus.

Raudonieji, aišku, žino šiuos visus sunkumus. Jų svarbiausias pasisekimo laidas — tai tvarkymasis su kaimiečiais. Šiuo metu komunistai esą nepaprastai susilvaldę ir tokiu būdu švelniai elgiasi su turtingesniais kaimiečiais, žemvaldžiais, biz-

neriais ir t. t. Šio jų švelnaus elgesio svarbiausias tikslas sumažinti administracines problemas naujai užimtoje srityje, kad išblaškytų baimę užimamose vietovėse. Žinoma, eventualiai raudonieji patirsia savo įsitikinimą, pamažu, atsargiai ir tada susidursia su tais sunkumais, kurie susikaupė per šimtmečius ir kurie buvo pasiėmę svetimas valdymo idėjas į Kiniją, baigia laikraštis savo pastabas.

Is šių amerikiečių išvedžiojimų nematyti šios baimės, kurią pergyvena Europa dėl raudonosios būsimos Kinijos. Ar šie jų samprotavimai pasitvirtins ar ne, sunku pranašauti. Tačiau galima sutikti su tuo, kad komunizmas eina kitomis priemonėmis negu civilizuotos ir kultūringas pasaulis ir todėl jų rankose Kinija gali būti baisiausia įrankiu toli. Rytams, o tada ir Europa atsidurti sunkioje padėtyje. J. A.

W. Churchillis įspėjo Staliną jau 1945 metais

NESUTARIMAI VESTŲ PRIE PASAULIO SUSKALDYMO

Paskutinė W. Churchillio kalba britų parlamente per įvykius debatus užsienio politikos klausimu buvo viena stipriausių prieš Attlee vyriausybę. Tačiau svarbiausia dėmesį parlamento atkreipė W. Churchillio perskaitytas Stalinui laiškas, rašytas 1945 metais. Karo metu premjeras rašęs Stalinui, jog pasaulio skaldymas į du pasauliu nušluosias civilizaciją. Trijų — Britanijos, Rusijos ir JAV — bendradarbiavimas atneštų naują auksinį amžių. Kitas kelias būtų balsus ir jų vadai būtų išgėdinti prieš istoriją.

Komunistinis atstovas p. Zilliacus tuojau prikišo p. Churchillui, kad karo politika su Rusija yra „iš tikrųjų, opozicijos vadų politika“. Į priekaištą Churchillis gražiai atsikirtė. Po to jis pradėjo skaityti Stalinui 1945 metais balandžio 29 d. pasiųstą laišką. Jame jis priminė, kad dėl Lenkijos teisių jis jaučias didžiausią sentimentų, kartu augas didelis noras pasilikti draugais su galinčia Sovietų respublika ir kartu dirbti su jaja, nežiūrint skirtingų vyriausybių ir nusistatymo. Toliau Churchillis pasižada viską daryti, kad draugiški santykiai su Sovietais ir toliau paliktų ir jis netoleruos, kad Lenkijos vyriausybė būtų ne draugiška Rusijai. „Mes negalėsime pripažinti tokios lenkų vyriausybės, kuri neatitiktų bedroje mūsų Jaltos deklaracijoje aprašymu, numatančių individams teises, kaip yra suprantami tie dalykai Vakarų pasaulyje.“ Dėl Graikijos jis pasisakė, kad Britai sieks draugiškos Graikijos, bet nesvarbu, ar ji bus respublika ar monarchija.

Tur būt dėl tokių gerų Vakarų in-

tencijų Sovietų Sąjungos atstovas p. Višinskis apkaltino vakariečius dėl antrojo pasaulinio karo pradėjimo. Esą, Britanija, remiama JAV, padarė viską, „idant... atidarytų Hitlerio puolimui duris prieš Rusiją“, sako Višinskis.

„Antrojo pasaulinio karo priežastis liečianti ne tiek Hitlerį, kiek Prancūzijos, Britanijos vadus, remiamus JAV.“ Šitai kalbėjo Višinskis per J. Tautų visumos suvažiavimą priimant žmogaus teisių deklaraciją. Todėl aišku, kad šis žmogaus teisių deklaracijos naudos Sovietų dominuojamose srityse nesulauksime, jei jis Vakarų kraštus raz. kaltesnius negu Hitleris. Britų atstovas priminė Višinskiui, kad jie nustojo minties varžymą ir pareiškė, kad „priespaudos minties idėjos niekad neatelsa iš Vakarų į Rytus, bet jos eina iš Rytų į Vakarus... Kur gi yra prievartos darbų stovyklos su milijonais žmonių laikomų vergijoje? Jie yra totalitarinio kraštuose“.

Esant šioms aplinkybėms, W. Churchillis pasiūlė britams Izraelio valstybę pripažinti ir Ispanijos Franco išleisti į J. Tautas. Jis nurodė, kad jau esąs atėjus laikas sutvarkyti reikalus su Rusija, išlyginti skirtumus, kurie vis dar tebėra tarp Rytų ir Vakarų, kol Rusija dar neturi atominių bombų paslapties, Ispanijoje esą žymiai daugiau laisvės, negu bet kur už geležinės uždangos. Churchillis taip pat nurodė į Vokietijos klausimo sprendimą.

Is Churchillio pareiškimu aiškėja, kad dabartinė politinė padėtis negali tęstis ir kad reikia ieškoti priemonių, kuriomis pasaulis būtų plevestas prie tvarkos. (am)

Paskutinės aktualijos

— Danija, Norvegija, Islandija ir Portugalija bus pakviestos dalyvauti pasitarimuose Atlanto pakto reikalu. Italijos ir Islandijos pakvietimas dar svarstomas.

— Vengrijos ministrų pirmininku paskirtas bežemis kaimietis Istvan Dobi.

— Jeigu Berlyno magistrato rinkimuose nebūtų dalyvavę ne pusės balsuotojų, SED planavo dvi didžiules demonstracijas, kurios būtų įsibrovusios į vakarinius sektorius ir jėga užėmusios vak. magistrato būstinę. Is Saksonijos ir kitų sričių buvo planuojama skubiai atgabenti vokiečių „komjaunuolių“, kurie būtų sukilimą parėmę.

JAV tikisi Kinijos suskaldymo

Prancūzų ūkinis laikraštis „La Tribune Economique et Financiere“ nagrinėja amerikiečių politikos Europos ir Kinijos atžvilgiu skirtingumus. Laikraštis kelia klausimą, kuo išaiškinti tuos skirtingumus, ir rašo: „Pirmą pirmiausia situacija yra ne ta pati. Europoje pirmyn veržiasi pati Sovietų Sąjunga, Kinijoje gi kinų komunizmas laimi prieš nacionalistus. Tai komunizmas, kuris traktuojamas Maskvos nepriklausančiu ir su kuriuo Washingtonas gali pradėti

kalbą. Toliau, Mao Tse Tung pergalė prieš visą Kiniją dar nėra tikras dalykas. Ka ir Washingtonas laiko galimu, tai Kinijos suskaldymas. Pagaliau tose srityse yra skirtinga ir strategija. Amerikiečiai čia veda pakraščiu blokados politiką, kuri remiasi Japonijos salynu, Filipiniais, Olandų Indija ir ryto gal dar Formoza, jeigu toji sala būtų pavesta JAV valdyti, kaip iš JT reikalaujama. Toji periferijose strategija yra mažiau rizikinga negu Europoje.“ (2)

Gydytojai ragina palikti nesutarimus

Korporacijai „FRATERNITAS LITHUANICA“ 40 metų

Dr. Jono Basanavičiaus įkvėpimu, Petrapilio Karo Medicinos Akademijos kelių pasiryžusių pastangomis, 1908 m. gimsta „Fraternitas Lithuanica“ korporacija, prie kurios vėliau prisidėjo ir kitus Rusijos Universitetus baigę lietuviai gydytojai.

Ši pasistato sau tikslą — sujungti lietuvių medikus, nežūrint kokių jie pažiūrų bei išsilikimui bebūtų, į vieną organizaciją, kuri, savo pagrindan padėjusi didžiausias tolerancijos, humanizmo ir broliškumo principus, siekia ugdyti ir plėsti lietuvišką dvasią, kovoja su nutautėjimu ir mšrų tautybių šeimų sudarymu. Tuo laiku, baigus aukštųjų medicinos mokslus Rusijoje, jos nariai buvo skatinami grįžti į Lietuvą, kad dirbtų atstatymui Nepriklausomos Lietuvos, kur, kaip žinome, truko patriotų inteligentų. Tą užsibrėžtą tikslą korporacijos nariai pilnai įvykdė. Nepriklausomybės kovų metu beveik visi anuometiniai korporacijos nariai, kaip karo gydytojai, aktyviai dalyvauja Lietuvos išlaisvinimo kovose. Atgavus Nepriklausomybę, dalis korporacijos narių ir toliau pasilieka karo tarnyboje, o kita dalis pereina dirbti mokslinei darbai ir universitetą arba imasi kitų atsakingų gydytojo pareigų.

Nepriklausomos Lietuvos Universitete gimsta senosios gydytojų korporacijos „Fraternitas Lithuanica“ jaunoji atžala studentų to paties vardo korporacija, kuri padėjusi savo pagrindan lietuviškumo, broliškumo, humanizmo ir tolerancijos principus. Kadangi korporacija yra apolitinė, be aukščiau paminėtų tikslų, siekia tobulintis savo profesijoje. Ši jaunoji atžala papildoma jau-

nais gydytojais senąją „Fraternitas Lithuanica“, tuo sudarydama nenutraukiamą ryšį tarp Petrapilio Akademijoje ir Lietuvos Universitete išaugusių korporacijų. Klek vėliau, paėmusi pagrindan tuos pačius principus, Lietuvos Universitete įsteigė moterų medikų ir odontologų korporaciją „Patria“, kuri tapo tikroji „Fraternitas Lithuanica“ sesuo.

Siais metais lapkričio 28 dieną suėjo lygiai 40 metų nuo korporacijos įsteigimo. Nors ir nepalankiose tremties sąlygose šios sukaityvės buvo atšvėstos, — korporacijos narių suvažiavimai įvyko gana gausūs: vienas apimęs amerikiečių ir prancūzų zonoje gyvenančius narius, įvyko š. m. lapkričio 27—28 d. Augsburgėje, o antrasis, apimęs anglų zonoje gyvenančius narius, įvyko lygiai tuo pačiu laiku Bad-Rehburgėje.

Gydytojų korporacija, suvesdama savo 40 metų balansą, konstatavo: 23 jos nariai yra kovose žuvę arba mirę, 29 likę Lietuvoje, 8 ištremti į Sibirą, 13 emigravę į įvairius kraštus ir 44 tebegyvena tremtyje Vokietijoje bei Austrijoje. Ir šian dien korporacija siekia to paties tikslo, kaip ir prieš 40 metų, būtent: Lietuvai Nepriklausomybės atstatymui ir, esant pirmam galimui, grįžti į savo tėvynę ir dirbti josios labui. Tam tikslui suvažiavimo metu korporacija įsteigė „Geležinį Fondą“, kuriuo bus finansuojamas grįžimas į Lietuvą tų brolių korporantų, kurie laikui atėjus nebus pajėgūs grįžti savo ištekliais. Be to, suvažiavimas, turėdamas galvoje didelius Liet. Kultūros Fondo tikslus bei uždavinius, nutarė visa korporacija įstoti nariu.

Įvertindama momento rimtumą, „Fraternitas Lithuanica“ korporacija savo suvažiavimo metu, kreipdamasi į lietuvių visuomenę, esančią tremtyje, priėmė šią rezoliuciją:

Šiuo metu, kada mūsų, tėvynė yra priešio naikinama, tremties esančių lietuvių kova dėl jos laisvės ir atstatymo turi eiti sklandžiai, be jokio trynimosi bei nesusipratimo. Todėl „Fraternitas Lithuanica“ kviečia visą lietuvišką tremties visuomenę:

1. Palikti nuošaly asmeninius ar grupinius interesus, kurie gali būti nesantaikos ir susiskaldymo priežastimi, o vieton to, suvienijantis jėgomis, siekti Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo ir Tautos gyvės išlikimo, įtraukiant į tą darbą visas pozityviasias bei pajėgiasias jėgas. Siekiant kalbamo tikslo, būkime tolerantiški ir gerbime kitų išsilikimus, kiek jie neprieštarauja Nepriklausomos Lietuvos idėjai.

2. Kol nėra atstatyta Lietuvos Nepriklausomybė, kad nesuskaldytume pozityviųjų bei kūrybinių atstatymo darbo jėgų, susilaukime nuo bet kokios kritikos ar žeminimo visų buvusių Lietuvoje Vyriausybų bei atskirų jos narių, tiek savųjų, tiek svetimųjų tarpe žodžiu ir per spaudą. Minėkime Nepriklausomybės laikus kaip gražiausią mūsų gyvenimo periodą ir lai kiekvieno tautiečio atminty lieka šio Nepriklausomo gyvenimo trumpas epizodas, kaip skaisčiausias bei tyriausias mūsų kovų laimėjimas.

Fraternitietis

Rašinėkite Amerikos lietuvių jaunimui

Tremtinių ryšiai su Amerikos lietuvių jaunimu nėra tamprūs. Viena kita studentų ar moksleivių grupė tėra tokius ryšius užmezgę. Artimesnis ir šiltesnis bendravimas su Amerikos lietuvių jaunimu surištų apskritai visa lietuvišką jaunimą į darnią vienumą Lietuvos laisvės kovoje. Tiesa, bendravimas su Amerikos lietuvių jaunimu nėra lengvas. Pirmiausia, dauguma jų nemoka pakankamai lietuvių kalbos raštu. Antra, jie daugiau yra išitraukę ir amerikietiška gyvenimą ir mūsų tremtinių vargalų težinomi daugiau jų tėvams, kurie patys nemažesnius vargus yra išgyvenę. GI Lietuva ir jos laisvės kova tesudaro tik romantinį vaizdą jų samonėje.

Kaip tad tuos šiltesnius ryšius su Amerikos lietuvių jaunimu užmegzti? Trumpa patirtis parodė, kad profesinio arba ideologinio pobūdžio bendravimas yra pats sėkmingiausias. Kaip kai kurios studentų grupės per savo atstovus Amerikoje sugėbėjo sudaryti gražius ryšius su tenyščiu jaunimu, taip pvz. čioniečiai susirūšio su Chicago lietuvių chorais ir tautinių šokių grupėmis. Choroose ir tautinių šokių grupėse daugiausia dalyvauja lietuviškas jaunimas, o ne retai prie jo prisijungia ir kitatačiai, kaip tai yra Alice Stephens Singers chore ar Vyto Belajaus tautinių šokių grupėje. Mūsų sportininkai galėtų užmegzti ryšius su Amerikos lietuvių sporto klubais, studentai su studentais bei moksleiviais, jaunieji rašytojai ir šiaip plunksnos mėgėjai galėtų rašinėti į jų jaunimo laikraščius.

Reikia pasakyti, kad daugelis Amerikos lietuvių jaunimo tikrai daugiau dirba mūsų tremtinių naštai palengvinti ir aukojasi mylimos Lietuvos laisvės kovai, nors jos ir nėra matė, negu kad mes žinome. Spauda dažnai mini didžiai nusipelnusių mūsų

somybės atstatymo ir Tautos gyvės išlikimo, įtraukiant į tą darbą visas pozityviasias bei pajėgiasias jėgas. Siekiant kalbamo tikslo, būkime tolerantiški ir gerbime kitų išsilikimus, kiek jie neprieštarauja Nepriklausomos Lietuvos idėjai.

2. Kol nėra atstatyta Lietuvos Nepriklausomybė, kad nesuskaldytume pozityviųjų bei kūrybinių atstatymo darbo jėgų, susilaukime nuo bet kokios kritikos ar žeminimo visų buvusių Lietuvoje Vyriausybų bei atskirų jos narių, tiek savųjų, tiek svetimųjų tarpe žodžiu ir per spaudą. Minėkime Nepriklausomybės laikus kaip gražiausią mūsų gyvenimo periodą ir lai kiekvieno tautiečio atminty lieka šio Nepriklausomo gyvenimo trumpas epizodas, kaip skaisčiausias bei tyriausias mūsų kovų laimėjimas.

Fraternitietis

sų veikėjų Amerikoje vardus, tačiau tūkstančiai lietuvių ir lietuvių, Amerikoje išmokę lietuvių kalbos iš savo motučių, didžiausiu pasišventimu dirba lietuviškąjį darbą.

Šio laikraščio bendradarbiai Jul. Sakelė ir K. Veržikas jau yra ir pristatę tremtiniams vieną kitą Amerikos lietuvių jaunimo veikėjų bei paskelbę jų adresus. BALF'o centras ir mūsų Raudonasis Kryžius galėtų sudaryti ir paskelbti adresus Amerikos lietuvių jaunimo draugijų, sporto klubų, meninių grupių, laikraščių arba net ir pavienių asmenų su kuriais tremties jaunimas galėtų susirašinėti.

Vilniaus 625 metų minėjimas

Hanau. — Gruodžio 5 d. Hanau Lietuvių stovykloje įvyko Vilniaus — Lietuvos sostinės 625 metų minėjimas. Didžioji teatro salė pilnutėlė žmonių; jų tarpe nemaža ir kitų tautybių. Minėjimas pradėtas trumpu kult. vadovo J. Žilionio žodžiu. Architekt. J. T. Vizgirda skaitė reikšmingą paskaitą. Paskaitoje palieta Vilniaus miesto isikūrima, jo reikšmė Lietuvai istorijos amžių bėgyje ir vaidmenį, kurį Vilnius suvaldino mokslo, meno, architektūros, ekonomijos ir kit. srinių — Lietuvos sostinės 625 meilaimėjimus. Ta patia proga iškėlė Vilniaus reikšmę Lietuvai dabar ir ateityje. Vilnius — Lietuvos širdis ir nedalomasis jos kūnas. Vilnius Lietuvai yra brangus su savo šventovėmis ir meno paminklais, iš ten kilo lietuvių tautos didingoji dvasia, jis ir toliau pasiliks dvasinių ir ekonominių gėrybių šaltinis. Paskaita labai turininga ir mintys prasmingos ateitai. Po paskaitos Kauno Operos primadona Antanina Dambrauskaitė davė lietuvių liaudies dainų ir operų arių solo koncertą. Akomponavo kompozitorius Jeronimas Kačinskis. Tiek paskaitininkui, tiek mlajai dainininkai už pareikštą mintis ir malonias liaudies dainas bei operų arijas susirinkusieji klausytojai sukėlė audringas katutes.

Iš minėjimo gautas pelnas paskirtas vietos švietimo įstaigų reikalams, už ką hanaviečiai šio minėjimo rengėjams ir aktyviems dalyviams lieka dėkingi. J. Janušaitis

Literatūros vakaras

Hanau. — Gruodžio 3 ir 4 d. d. Hanau Lietuvių stovykloje lankėsi rašytojai: Pulgis Andriušis, Antanas Gustaitis ir A. Rūkas. Ta proga hanaviečiams davė du literatūros vakarus.

Pulgis Andriušis, realus gyvenimo būties vaizduotojas, nepaprasto samojaus humoristas, skaitė iš savo kūrybos „Sudiev, kvietk!“ rinkinio fragmentą ir feljetoną „Nurašyti nuostolai“. Fragmente paličiama kaimo būtis su nepaprastu vaizdinumu, gi feljetone aštrokai grybštelėjo žmogaus silpnybės.

Antanas Gustaitis prabilo į klausytojų savo humoristiniiais eilėraščiais. Eilėraščiai gyvenimiški, kupini sveiko samojaus ir klausytoją vedžioja po nuotalkingą pasaulį.

A. Rūkas savo eilėraščių minti-

mis nuvesdina klausytoją į mielosios tėviškos lygumas, praveda pro Vilniaus miesto bažnyčių bokštus, Gedimino kalno papėdėje duoda pavargusiam keleiviui pasigrožėti šio miesto paslaptimis ir nejučiomis vėl grąžina į tremtį, rodydamas gražesnę ateitį.

Dvi valandas seki posmą po posmo ir nejučiomis užmiršti nedėkinimą tremtį ir su poetu drauge linksmi juokiasi ar susimąsta. Ir kai mielleji rašytojai sako sudie, jauti dvasioje pailsėjęs ir čia pat poetui siunti dėkingumo jausmus.

I Hanau retai teuklysta tremtinys poetas ar rašytojas ir dėl to gal ne visi moka įvertinti šį dabar mums taip reikalingą žodinį meną. O vis dėlto domėtis tokiais šauniais literatūros vakarais mums reikia.

J. Janušaitis

A. VILKAS

SIAUBAS EINA PER EUROPA

ATSIMINIMAI

Išvažiavimo link Schoeneck. Mozūrus, nors sun... , palikame tame kaime. Verizikuojame daugiau.

Pravažiuojant pro Schoeneck, pastebiu užrašus, rodančius, kiek km. iki Pr. Stargard. Pirmasis rodo 11 km., už poros šimtų metrų antroje iškaboje parašyta — 12 km. O kai išvažiujame už miestelio, randame iškabą „Pr. Stargard — 14 km.“. Tas užburtas miestas vis tolsta nuo mūsų!

Rusai patikrina dokumentus. Keli einame pėsti pirmi. Paskutiniuosius mūsų vežimus sustabdo ir ilgai nepraleidžia. Mat, Genė parodė pažymėjimą, išduotą rusų majoro, kur buvo parašyta, kad ji neščia ir tegul niekas netrukdo jai keliauti. Rusai ilgai ją tardo ir pajaukia. Net mums gėda.

Per tiltą sargybinis nenori praleisti. Apsinakvojame pas raišą lenką dvarininką.

(1948. III. 21. Treč.)

Prabūvame tame dvare visą dieną. Neatmenu, dėl ko kilo kivirčas su tuo lenku, kai rusai įkeitė arkį.

Pro šalį varomi vokiečių belaisviai. Lėktuvai skrenda bombarduoti Dancigą.

(1945. III. 22. Ketv.)

Pravažiujame Pr. Stargard, ir niekas mūsų nestabdo. Temstant G. G. dvare pasitinkame kuopą surikiuotų civilių, žygiuojančių kietu žingsniu su sovietiška daina.

Užvažiujame prašyti nakvynės pas lenkus. Mėnuo šviečia. Sakomės esą lietuviai. Jie mielai sutinka ir net leidžia moterims apsinauoti namų kambary.

Mes to nesitikėjome iš lenkų. Prie trobos pristatytas tvartas. Čia vėl ta pat nešvari mada.

(1945. III. 23. Penkt.)

Išvažiujame. Saulė šviečia. Lenkai mus įspėja, kad netoli yra surinkimo punktas, kur mums viską atims.

Per Vyslą tiltas tik ties Mewe. Sutinkame lietuvių iš Vilkaviškio. Jie tą patį sako. Privažiavus kryžkelę, šaukia Vyto tėvui, kad suktų į pietus, Lenkijos link, bet jis užsispyręs lyg negirdi, nes skuba Lietuvon.

Ivažiujame į Pelpliną ir sukinėjames visokiais aplinkiniais keliais, nes tiltai sugriauti; tik vienas patalsytas. Vyto

(26)

tėvas netyčia buvo pasukęs į pietus. Dideliu vargu atsukame vežimus atgal. O tuo keliu būtime išvažiavę iš to prakeikto miesto.

Matome iškabą: „Sovietų piliečių surinkimo punktas“. Apsimetame nepastebėj ir drožiame pro šalį. Gal pavyks pasprukti! Vienas rusas jau mums moja grįžti. Reikėjo mums apsikaitę lyti lenkiškomis vėlavomis. Būtų praleidę.

Atbėga būrys rusų ir varo mūsų atgal.

— Dar Dancigas nepaimtas. Pirmą pakariaukite, o paskui galėsime grįžti į Lietuvą.

Viską reiks palikti. Vyrai 17—48 m. eis kariuomenėn, o kiti bus vežami tėvynėn traukiniais.

Mus pasitinka rusas kapitonas. Pasiskubina atimti vieną, dar išsilikusių dviratį. Vežimus reikia iškrauti ir daiktus suvesti į paskirtus nešvarius kambarius.

Tai prižiūri vienas rusiškai kalbąs, į piemenį panašus berniokas. Susitarame nieko neišsistarti, nes gali mokėti lietuviškai. Jis negudriai kreipia ausį ton pusėn, kur išgirsta pokalbį, į viską godžiai žiūri, čupinėja ir nematant kemsą į kišenę. Pagaliau išgauname, kad jis kalba lietuviškai.

Mus informuoja apysenė Lietuvos žydė.

— U, koki graži bus karėivi, — gerisli mums.

Algio ir Vyto tėvo neima. Kitus nuveda į kambarius, laikinas kareivines. Sugulame. Ima tardyti.

Mane, mokantį rusiškai, tardo tuojau NKVD-istas, kurs kas antras žodis sako „...mat“.

— Tarnavai SS, ...mat?

— Ne, kitaip paso neturėčiau.

— Kur dirbai Lietuvoje?

— Pašte.

— Kiek klasių baigė?

— 8. (Reikėjo sakyti 12, nes sovietai ir pradžios mokyklos skyrius vadina klasėmis.)

— Gall eiti.

Tardymas visai trumpas! Pro praviras duris girdėjau, kaip gretimuose kambariuose tardytojai mušė rusus, buvusius belaisvius, per vėda.

— Ko, ...mat, svoločiau, pasidavei vokiečiams?

Lietuviams čia buvo lengviau.

Vienas tipiškas buvęs belaisvis rusas, buhalteris, plepa, plepa, laižosi visiemis. Ir „išsilaižė“ paskyrė net mūsų vyresniuoju, nors tik šiai nakčiai. Sugulame dviauokštės medinės lovoje, kur čiužinto vietoje tik nelygintos lentos.

J. Svalistas

Mes gyvenam...

— Herezija! Taip tik atskolūnai gali kalbėti!

— Tegul aš ir atskolūnas, tavo manymu, bet tavojo Dievo, tokio žiauraus klastingo, nenoriu pripažinti! Kodėl jis, kaip koks budelis ar žandaras, tik Lietuvą baudžia? Kodėl kiti kraštai ir žmonės, kurie gal daug daugiau nusipelnė baumės, paliekami ramybėje. Kodėl? Kur gi čia teisingumas ir logika?

— Ne! Čia ne Dievas visų mūsų blogybių ir nelaimių priežastis. Čia visai kur kitur reikia ieškoti to pikto šakni.

— Ai vyručiai! — vėl pasigirsta iškilmingai pakilus Ulduko balsas: — Kaip žiauru... Kam taip diena iš dienos vis draskyti atviras žaizdas ir be palovos kankintis? Aš sakyčiau: velniop visi tie žiaurumai ir pragaro kančių vaizdavimai! Vyriškai atsiskukim į gyvenimą ir imkim, kas jame gražu, kilnu, kas džiugina ir pakelia žmogų. O gyvenimas, vyručiai, iš tikrųjų įdomus ir gražus!

— Sakai, gyvenimas ir dar gražus? Kame čia tas mūsų gyvenimas?

— Keistai klausia, broliu — falsetu užtraukė Uldukas: — Nagi tik apsidairyk ir pamatysi, jei, žinoma, ne aklas!

Bematant pakilo nuo lovos Romas Parutis ir audringai ėmė blaškytis po siaurą pailgą gardelį, vadinamą kambariu. Jis buvo susisukęs nevykusią naminio tabako bankrutę. Nervingai gaudė dūmų kartumą ir nuolat papsėjo, plačiai apžiojęs kaip kokį žinduką. Kartais sustodavo tragiškai šaukiančiojo pozoj ir draskydavo savo krūtinę, beieškodamas smarkešnio žodžio.

— Ne, Jonai... Mes tik klaidžiojam, blaškomės, bet ne gyvenam. Nes argi galima pavadinti gyvenimu tas skurdžias tolydžio prislėgtas ir apkarpytas mūsų dienas? O vis dėlto jaučiam, kad yra arba turi būti tasai didysis gražus gyvenimas. Jis eina kažkur už mūsų, pro mus. Mums tik vilpsti savo uodega ir nulekia kaip tas pasakos žirgas. Mes liekame bejėgiai stebėtojai, priverstiniai palydovai...

— Sakai palydovai?... Kodėl tik palydovai ir dar priverstiniai? Nesuprantu tavęs, Romka? — tarytum naiviai išterpia Ulduko klausimai.

— Taip, Jonai... Juk mūsų viduje šaukte šaukia, kad ir mes ne pratesni žmonės, kad ir mes turime teisių į tokį pat gražų, nevaržomą, didelį gyvenimą. Dažniausiai tik šaukiam,

(2)

Tikslas bendras - tėvynės laisvė

Laisvosios Spaudos Žurnalistų S-gai įsikūrus / Rašo J. Lanskoronskis

Kad anapus uždangos palikusias, bet visomis gyslomis susijusias su demokratinės Europos kultūra ir iš jos išplaukiančiomis politinėmis bei socialinėmis koncepcijomis tautos nenustos kovojusios dėl pamintos savo teisės atsikurti laisvam, nepriklausomam gyvenimui — yra normalus dalykas. Visos tos tautos turi šlapus uždangos daugybę savų tėvynainių, pasiryžusių kaip galint tą kovą remti, joje aktyviai dalyvauti. Visų tų tautų tremtiniai, vieni tvirčiau, kiti palaidčiau yra susiorganizavę savas tautines bendruomenes, tęsiančias savų kraštų politinio, socialinio, kultūrinio gyvenimo tradicijas, jungiančias savų institucijų likučius, buriančias savus žmones pagal profesijas. Kuone visos jos turi demokratiniais pagrindais sudarytus savus autoritetinius organus — vyriausybes, tarybas, vykdomuosius komitetus ir p. Per tuos autoritetinius organus jos visos beldžiasi į visas tarptautinio forumo duris, kietai pareikšdamos, kad jos niekuomet nesutiks su jų kraštų demokratinėmis institucijomis ir nepriklausomybės pataikslinimu; jos visos nestinga tvirtai nesugrįžtamam argumentui, kad po karo rytų tyrnijos sudaryta padėtis ne tik nesuderinama su elementarinėmis tautų ir individų laisvėmis, bet kad toji padėtis gresia visam civilizui pasauliui. Nėra reikalo stabtelėti ties daugiau nei pusantro milijono pavergtų žmonių skurdu ir beviltišku šaukimu į pasaulį! Padėtis aiški ne tik pavertiesiems, bet ir tam pačiam pasauliui. Tegul tylijojo samokso frontas ir pralaužtas, tegul visuotinė sąžinė ir pradeda atbusti, bet tikrovė nuo to dar nekinta. Visos pavergtos tautos tačiau supranta, kad kovodamos paskirai, vienos savo byloje, nebus tokios stiprios, kaip jungdamos savo jėgas drauge. Jau seniai tremtinių politinės vadai ir jų vadovaujamos organizacijos yra užmezgę tarpusavio ryšius ir, išeidami iš vienokio likimo, ieško vienuodų metodų ir būdų vienam frontui sudaryti. Visiems jau seniai paaiškėjo, kaip menki ir maži buvo visi praeities nesuderinimai, palyginti su baitsiaja dabarties tikrove. Visos buvusios tarpusavio „skriaudos“ ar tarp čekų-lenkų, ar tarp lenkų-gudų-ukrainiečių, ar tarp lietuvių-lenkų bei rumunų-vengrų nublunka ir nebeturi raison d'être, kada tos visos tautos vienos kovoją dėl savo politinio buvimo teisės, o kai kurios iš jų ir dėl savo biologinės egzistencijos tiesiąja žodžio prasme. Sutryptos nacionalizmo, fašizmo ir sovietų totalitarizmo režimų,

jos ieško išraiškos bei formos vienam vienybės kovos frontui sudaryti. Iš čia įvairūs politinių partijų vadų bendradarbiavimai, įvairūs politiniai klubai, federalistinės idėjos, regionaliniai susitarimai. Tas jungimosi sąjūdis, be abejo, tas visas tautas glaudžiau susieja, asmeniškai valstybės vyrų bei visuomenininkų kontaktas buvusius ar galimus iškliti nesuderinimus išlygina bei sušvelnina. Ta pačia linke vyko ir žurnalistų susitarinimas.

Laisvos spaudos federacijos idėja gimė jau 1945-46 m. m. Jau tada buvo aišku, kad didelė Europos daly tautų laisvės idealai karo išdavoje netik nėra įkūnyti, bet kad ištiesi tų tautų virtinei skiriama uždusti už istorijoje nežinomo tragizmo ir teroro uždangos.

Pavergtos Europos žurnalistų dauguma pasiliko Vakarų Europoje ir išliejo į bendrą kovą dėl savo kraštų laisvės. Pirmon ellėn jie dėjo visas pastangas susiorganizuoti savuose tautiniuose rėmuose. Visų tautinių grupių žurnalistai — estai, latviai, lietuviai, gudai, ukrainiečiai, lenkai, slovakai, čekai, rumunai, vengrai, bulgarai, jugoslaviai, dargi albanai ir kazokai įsteigė savas žurnalistų sąjungas bei komitetus Vokietijoje, Anglijoje, Paryžiuje. Įvairių tautų žurnalistams tarpusavy susirius, atsirado regionaliniai bendradarbiavimai ir gimė regionalinės sąjungos. Vienodos kovos metodams beryškėjant, reikėjo padaryti paskutinis žingsnis — susijungti į bendrą, didžiulę laisvosios spaudos Žurnalistų Sąjungą. Londono ir Paryžiaus regionalinių komitetų iniciatyva bu-

vo sudarytas organizacinis komitetas, kuris ir sukviėtė pirmąjį „Laisvosios Spaudos Žurnalistų Kongresą“, įvykusį š. m. lapkričio 27-28 d. d. Paryžiuje.

Iniciatoriai kongresui buvo gerai pasirengę ir pateikė svarstyti jau pilnai suformuluotą medžiagą. Po informacinio plenumo posėdžio, kuriame visos tautinės delegacijos pareiškė savas pažūras į būsimos federacijos uždavinius ir savus specifinius pageidavimus, Kongresas, išrinkęs darbo biurą ir sekretoriatą, susiskirstė į penkias darbo komisijas.

1. Politinė ir spaudos laisvės komisija turėjo apsvastyti dabartinę spaudos padėtį po Sovietų režimu, santykius su pasauline Žurnalistų Sąjunga, žmogaus teisių deklaraciją ir parengti kreipimosi tekstą į Jung-

tinių Tautų organizaciją (UNO) dėl spaudos laisvės; prirėikus turėjo parengti ir kitokias rezolucijas.

2. Statutų komisijai uždavinys buvo aptarti galinčias kilti grupinių sąjungų žurnalistų klausimus ir apsvastyti bei prilmti organizacinę Federacijos statuta.

3. Profesinė komisijai buvo pavesta parengti profesinį žurnalistų statutą ir aptarti įvairius profesinius reikalus, kaip pvz. laisvos spaudos agentūros įkurimą, kolegų, kuriems gresia pavojus dėl jų politinės veiklos, apsaugojimą ir p.

4. Ekonominė komisija svarstė savitarpio šelpimosi ir darbo suradimo klausimus, santykius su IRO, emigracijos eventualumus.

5. Komisija — motina. Taip buvo pavadinta komisija, kurioje posėdžiauvo delegacijų pirmininkai ir kurios uždavinys buvo derinti visų komisijų darbus ir lyginti jose kylančius prieštaravimus, o svarbiausia susitarti ir kongresui pasiūlyti kandidatus į Federacijos valdomuosius organus.

Ikurtos Federacijos uždaviniais ir būsimosio veikimo metmenimis apibūdinti, suglausti paliešius esminius organizacinio statuto dalykus. Pirmiausia vardas. Buvo siūlyta pavadinti „Rytų ir Centro Europos Laisvos Spaudos Žurnalistų Federacija“. Į taip geografiškai apibūdintą plotą neįeina nei Baltų kraštai, Lietuvių delegacija, nepaisydama kad ir kaip įtikinančių aiškinimų tiek komisijose, tiek plenumo, jog siūlomoji geografinė sąvoka apima visas pavergtas tautas ir tų tautų Kongrese dalyvavimas yra tam geriausias įrodymas, užsispyrę federaciją pavadinti arba „Europos Pavergtųjų Tautų Laisvos Spaudos Federacija“ arba įvesti terminą „anapus uždangos“. Nors lietuvių siūlomas vardas ne visai tinkama juridinė prasme, juos tačiau, be latvių, palaikė kartais ukrainiečiai, bet visada Balkanų kraštai. Po ilgų derybų ir „argumentacijų“ buvo priimtas pavadinimas „Centro bei Rytų Europos ir Baltų bei Balkanų Kraštų Laisvos Spaudos Federacija“. Nors moraliai lietuviai ir apskritai baltai iš bendro fronto niekuomet nebuvo išskiriami, tačiau kai kalbama apie Rytų bei Centro Europą dažnai baltai pamirštami. Dabartinis vardas yra vis šioks toks propagandinis laimėjimas.

Federacijos nariu gali būti kiekviena laisvos spaudos tautinė (tautybės prasme) žurnalistų sąjunga, kuri priims statuto idėjas ir principus. Naujais nariais gali įstoti tautinės (Nukelta į 5 pusl.)

„Laimėjimų“ krašte

Prancūzų savaitraštis „Noir et Blanc“ savo lapkričio 10 d. Nr. 194 rašo:

„Visi prancūzų laikraščiai rašo apie sovietus, vieni apspintoje iš pasibaurėjimo, o kiti iš pasigėrėjimo.

Daug idomiau skaityti parašytą paties rusų rusišką istoriją. Mums paduoda šį anekdotą iš humoristinio rusų žurnalo „Krokodil“. Krivičio miesto inkubatorių stoties istorija, kur klausinėjams nepasiseka.

Gegužės mėn. 1947 m. buvo atiduota valstybiniam inkubatoriui 2.000 klausinių, kur juos taip dažnai „inspektavo“, kad iš jų tepasliko 5. Kad skandalo išvengtų, likusius tuos 5 klausinius padėjo po višta ir ji išperėjo 2 viščiukus. Jų pardavimu kaina (išvertus į prancūzų valiutą) 250 frankų, o jų savikaina 1.500.000 frankų. „Krokodil“ baigia: nieko nuostabaus!

Visiems gerai žinoma, jog klausiniai, ypatingai jų trynys, labai gerai veikia į žmogaus balsą. Pastebėta, jog rusų inkubatorių stočių tarnautojai visai gerai dainuoja, o direktorius M. Kuraviev visų geriausias.

Jei čion ir anekdotas, tai „Krokodilui“ nedaug tereikėjo fantazijos jam sutverti, nes ten gyvenimas pats yra dažnai anekdotiškas, bet dar dažniau tragiškas.

Mes taip pat paduodame iš humoristinės „Tiesos“ š. m. spalio 24 d. Nr. 253 įžanginio straipsnio ištrauką:

„Kėdainiuose nemaža žmonių norėtų pasinaudoti vieša valgykla. Bet visame mieste veikia labai ankštos patalpos tik viena, kurioje ir aptarnavimas ir pagaminamas valgis ne-

tikęs. O kitose Kėdainių „valgyklose“, išskyrus alkoholinių gėrimų, nieko negalima gauti. Nerodo pavyzdžio ir „Valgio“ tresto valgyklos Vilniuje. Bloga tvarka valgykloje Nr. 6 L. Girono g., užkandinėje Nr. 5 Didžiojo g., netinkamai pagaminti valgiai paduodami kavinėje Nr. 3, užkandinėje Pilies g. 8 ir t.t. Kodėl iki šiol „Valgio“ trestas negali įvesti griežtos tvarkos savo valgyklose. Dauguma valgyklų miestuose pradeda dirbti nuo 12 val., ir todėl iš ryto juose papusryčiai neįmanoma. Prekybos skyriaus ir tresto darbuotojai pamiršo, kad pas mus darbas prasideda nuo 8-10 val., kad darbininkas, tarnautojas, moksleivis turi pusręčianti 7-9 val.

Ellinis pilietis, kuris norėtų išsiremontuoti savo butą, vargiai gali sulaukti eilės butų valdyboje (Red.: matyt tame lygybės krašte neeiliniai piliečiai, komunistų bonzos, turi pirmenybės teisę). Jisai turi dažniausiai pats savo lėšomis kreiptis į pavienį amatininką, kuris už darbą paima keletą kartų daugiau nustatytos valstybinės kainos. Kodėl vykdomieji komitetai ligi šiol vis nesutvarko butų remonto kontūrų, kad jomis už priėmimą, valstybinę kainą galėtų pasinaudoti kiekvienas pilietis? Tą patį priekaištą reikia padaryti vykdomiesiems komitetams dėl vandentiekio, kanalizacijos, elektros įrengimų remonto. Šis klausimas ypač aktualus artėjant žiemai, nes butų valdyba šiais metais neįvykdė numatyto remonto plano. Pakanka patikrinti keletą artelių, kad įsitikintume, jog dėl blogos priežiūros iš gamybinės kooperacijos ir vykdomojo komiteto pusės, kostumai ar batus kartais pas privatų amatininką lengviau pasisidinti, negu artelėje. Vilniuje paskutiniu

metu naujai atremontuota pirtis ir šiuo atžvilgiu reikalai žymiai pagerėjo. Tačiau nepagerėjo padėtis su skalbyklomis. Visame mieste yra tik viena, nedidelė ir tai nemechanizuota. Tai sukelia rimtą skalbimo problemą daugeliui tarnautojų, moksleivių ir pan.

Tam „samokritikui“ iš „Tiesos“ mes galime duoti patarimą iš jam artimos ir visai materialinės rusų filosofijos, būtent: Kuzma Prutkov sakydavo „Smotri v koren“ (žiūrėk į šaknį). Tame ir yra visos dalykas. Butų valdybos, butų remonto kontoros, prekybos skyriaus, amatininkų artelės, vykdomieji komitetai, partijos organai ir pan., visos tas biurokratinės aparatas, kurio priešakyje stovi blogiausias elementas ir atėjusiai iki mongolų imtinai, su visais savo planavimais (kūlimo planas, net ir toksai yra) gali tik griauti ūkišką Lietuvos gyvenimą. Kiekvienam lietuviui yra visiškai aišku, kodėl iki sovietų okupacijos tame pačiame Vilniuje ar Kėdainiuose valgyklų, užkandinių buvo pakankamai ir juose darbininkas prieinama kaina galėjo gerai pavalgyti ir buvo gerai aptarnaujamas, niekas nesiskundė, jog skalbyklų mažai, jog buto išsiremontuoti, butų ir drabužių pasisidinti negalima. O svarbiausia, žemės ūkis vystėsi laisvai (ne kolchozų pagrindu) ir žemdirbis gerai žinojo, jog jo darbo vaisiai priklausė jam ir darbininkų uždarbio dalis nebuvo eikvojama tam, kad sukeltų riaušes Prancūzijoje, palaikytų karą Artimuosiuose ir Tolimuosiuose Rytuose.

o iš tikrųjų murkdamos nuolatinių kasdienybę. Visai nenuostabu, kad dėl to nuolat susikrinte, erzlūs. Ne kartą įnirtę varžomės dėl šiukslynų menkniekių.

Uldukis atgyja ir triumfuoja:
— A ką gi aš sakiau? Tu šiandie, Romka, matyti, be normalios porcijos, todėl ir nukalbėjai...

— Kas jums rūpi, jei aš išgeriu! Aš už savo, ne už jūsų...
— Faktas! Tik, mat, toks kvailas žmogaus širdies jausmingumas. Man galia tavęs.

— Jokio pasigallėjimo nei užuojautos aš neprašau!
— Suprantu. Tik kažkodėl neįauku, kai nesiderina.

— Kas nesiderina?
— Nagi, kai klausai tavęs — žavų, išmintingą, o kai pagalvoji — juk tu bernas!

— Nesišaipyk, Jonai, jei sakaisi turis žmogišką širdį. Gera tau, kai iš namų išlydėjo, o aš — iš vieno kalėjimo į kitą.
— Jei nepramuštum dėl šnapso, ir tu turėtum. Ir uždarbį padoresnį susirastum.

— Vargu. Kas gi tau mokėtų po penkiasdešimt markių už darbo dieną ir dar plius savaitinė cigarečių norma.

— Bet vis dėlto bernafti...
— Oho! Leonas Pryšmantas! Jis tikras žemaitis. Jis gudrus vyras ir pulkus žmogus.

Ilgokai tylėjo Vincas Vilkutis, bet dabar nebeiškentė.
— Taigi, pulkus... Jis vykusiai sudorėjo visuomenės aukas, būdamas apskrities Savitarpinės Pagalbos pirmininku.

— O kam — vokiečiams reikėjo atiduoti?

— Kodėl vokiečiams? Jos turėjo patekti tam, kieno ir buvo, bet ne vieno žmogaus malonumui.
— O vis dėlto, nors tu ir doriausiu save laikai, bet už tave neičiau stovykloje dirbti. Galėtum ir šimtą markių siūlyti.

— Kodėl gi?

— Iš principo: suvalkietis esi.

— Vyrail, šai Kam tuojau parat... umas ir erzlios smulkmenos! — mėgino sulaukyti Domas Jukna.

— Čia ne smulkmenos, bet jau nuo amžių taip yra, kad suvalkiečiai daugiausia nosį riečia, tipiški šykštievis, savanaudžiai. Be dvasios, be širdies, anot Adomo Mickevičiaus. Vilkutis nenusileido:

— O kas gi jau tavo Pryšmantas? Žiauriausias išnaudotojas, spekuliantas ir tiek. Jis čia tik sąrašuose laikomas, o iš tikrųjų daužosi po visas tris zonas. Štai ištiesa savaitė kaip šo nebematom jau. Niekam jokios naudos ir paramos. Tokio

savanaudžio tikrai niekas nepasigallėtų, jei kur nors sau galvą nusisuktų...

Jukna piktai pakraipė nosimi ir vėl įsiterpė:
— Vyrail, argi jūs neįsiterpėte, kaip oras čia ne tik psichiškai, bet ir fiziškai nepakenčiamai prisiskūkęs jau. Prastai tariant, pasmiršęs...

Ginčo įkarštis laikinai atslūgo. Visus paveikė nors ir kasdieninis, bet vis dėlto kiekvieną kartą abuojai erzinas reiškinys. Pirmasis atsiliepė Vilkutis:

Iš tikrųjų! Tam Lumų vaikui tikrai suplakti viduriai. Be perstogės rėkia jis, be pasigallėjimo ir krato jį vežimėly. Jau kelintą sykį sodina jį šiandie ant puodo. Ir kas pikčiausia — visai prie mūsų sienos, kur didžiausias plyšys...

Parutis priekaištingai pažvelgė į Uldukį ir užtraukė meditacijų tonu:

— Štai tau ir gyvenimas. Nei arklidė, nei lauke ramiai nepabūsi. Atsidarytum langą, bet jis palubė, nepasiekiamas ir nepritaikytas. Arkliams gal ir nesvarbu buvo panosė langas, bet žmonėms... Nei saulės spindulių, nei padoraus dangaus sklypelio, nei jokio pasigėrėjimo erdve. Kaip kacete. Išėjimui į kiemą, čia vėl prakeiktas Svabijos oras. Nei vasara, nei ruduo, nei žiema. Velniai žin kas. Vis šalta, drėgna, purvas, nuolat lietus, vėjas. Jei nelyja, tai šurpiai purškia. O tos ūkanos ir miglos — ligi pasiutimo. Viduje susirinkę riejamės kai šunes.

Paskutinius žodžius pagavo Uldukis ir nutraukė Paručio meditacijas.

— Sakai, kai šunes? Taigi, kad ne. Šunes susipiauna ar dėl kaulo, ar dėl kalės. Vadinas, dėl ko nors konkretaus. O dėl ko mes čia nuolat pludomės, rupūmili? Kad vienas praktikuojas katalikas, o kitas ne? Kad vienas aukštaitis ar žemaitis, o kitas suvalkietis? Vis gangrenotos ambicijos, vis nesuderinami individualistai, vis varliškas pasipūtymas, vis garsūs buvę žmonės, išreklamuoti visuomenės veikėjai. Subertas, pasakysiu, šiandie visos mūsų praeities ambicijos ir visi turėti titulai, jei jie nepateisinami! Kas man šiandie toks direktorius, ar tituluojamas daktaras, jei jis tik šliaužioja ir verkšleno? Ir apskritai, daugelis mūsų vadinamųjų inteligentų — tik perrūgusių pavasario kopūstų romantika. Šiandien visi mes daug praščiau įvertinami, negu tas, kuris padoriai švarką pasiūva ar dailiai batus sutaiso, arba miške malkų priškerta. Svarbiausia susiprasti, kas mes šiandieną esame ir ką galim dar? Vadinas, koks biesas čia mus siundo?

Staigi, nelaukta Uldukio intervencija tarytum perkūnas

visus pritrenkė. Gerokai palaukėjus filosofiskai bandė spręsti Jukna.

— Aš manyčiau, kad čia erdvė ir oras taip veikia, kuriuos mūsų sąlygose vadinu penktuoju ir šeštoju matavimu...

— Įdomu, vyručiai! — nenutilo Uldukis: — Mūsų ekonomistas ir visuomenės mokslų skleidėjas dipti gimnazijos jauniui išrado naujus matavimus. Bravo, Adomai! Čia vis dėlto ne kiškio spirą. Tu užpatentuok greičiau. Pasiskubink, nes dabar tokie laikai: kas pirmiau ką nors svetimo pasisavina, to nuosavybė ir bismis.

— Pala, pala, Jonai! Nutilk truputį. Pasiklausyk dabar: už dešimtosios mūsų senos kažkas ypatingesnio vyksta. Kiek aš suprantu, prasidės audringas dialogas.

Už lentinės sienos, kurioje piršto platumo plyšiai neišlaikė rudo vyniojamojo popieriaus atsparumo, aiškiai buvo girdėti besibarančių žodžiai. Taip aiškiai, kad rodos tame pat kambaryje, nieko nesivaržydami kėlė viešumon opiuosius savo šeimos reikalus. Vienas balsas tenoriškai vyriškas, sausas ir aštrus. Antrasis — moteriškas, išleptintai minkštas ir sultingo patrauklaus tono. Nuolat buvo girdimi trenksmai į stalą ir duslus aukštai iškelto pogrindžio dundėjimas. Vyriškis, matyti, argumentavo kumščiu ir nervingai skubiais žingsniais po kambarį.

— Stefa! Paskutinį kartą įspėju, kad daugiau nebematysiu tavęs su tuo niekšu Pranaiciu! Ir čion jis — nė kojos daugiau! Supranti? Nuleisiu aš kraują tam drigantui!

— Juokingas tu, Staska, ir tiek. Ypač dabar...

— Aš — juokingas! Nuo kada gi tapau tau juokingas? Kodėl nebuvau tada juokingas, kai visų apleista, išvargusia ištraukiau iš dvokiančio nuodingųjų dujų fabriko?

— Argi aš maldavau, prašiau? Priešingai, pats buvai labai patenkintas ir laimingas.

— Stefa, jei tu nesi dėkinga, nors nebūk tokia įžūli!

— Jei atvirai pasakau, tai įžūli. Keista! Ko gi tu nori iš manęs?

— Bet ko gi tau trūksta dar? Dėl tavęs štai Unrojo nuo ryto ligi vakaro vargsti, kai kiti pilvus išvertę saulėj vertaliojasi. Aš vis stengiuosi, kad tau cigarečių, saldumynų, riebalų geresnio...

— A kodėl gi ponas Pranaitis ar Pryšmantas nei taip dirba nei vargsta, o visko turi?

— Bet kas gi tai per žmonės? Kaip visi padorojė! Juk žūri! Visai stovyklai negarbė, kai įsimašo empi.

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Istorinis mūsų tautos pašaukimas

KUR SAVAIMINGIAUSIAI GALI PASIREIKŠTI LIETUVIŲ TAUTOS KŪRYBINĖ GALIA: KURIANT AUKŠTĄ PRAGYVENIMO STANDARTĄ, POLITINĖJE AR KULTŪRINĖJE PLOTMĖJE?

(3)

Rašo Vyt. Alantas

Ieškant atsakymo į šį klausimą, pirmiausia mums ateina į galvą tokia mintis: ar Lietuva, nužengusi nuo politinės scenos, kurią ji buvo užėmusi Rytų Europoje viduramžiais, galutinai atsiskė nuo ambicijos vaidinti bet kokią ryškesnį vaidmenį tautos? Kokia jos tolesnė buvimas prasmė? Kokia jos vieta Europos ir pasaulio tautų šeimoje? Nes juk kaip kiekvienas individas, taip ir paskira tauta, turi turėti savo paskirtį, nes kitaip ji nė kuo nesiskiria nuo biologinio gyvio, kuriam daugiam niekas nerūpi, kaip tik gyvybės palaikymas ir dauginimasis.

Pirmiausia stabtelėsim ties tautos medžiagine gerove. Slandien yra labai madinga linksniuoti žodžius „pragyvenimo standartas“. Pragyvenimo standartas yra pasidarys tautos medžiaginės gerovės, civilizuotumo ir, pasakytum, net kultūringumo aukščiausias matas. Jei kurios tautos pragyvenimo lygmuo yra aukštas, tai reiškia, kad jos piliečiai gerai uždirba, socialiai gyvena, turi santaupų juodai dienai ir t.t. Pragyvenimo standartas apsprendžia tautos medžiaginės pažangos laipsnį. Žemio pragyvenimo lygmens tauta mes laikome atsilikusia.

Savaime suprantama, kad atsilikusi Lietuva negalės nesirūpinti savo pragyvenimo standarto pakėlimu. Reikės atstatyti miestai ir kaimai, reikės iš naujo organizuoti pramonę ir prekybą, apskritai, reikės atkurti visą valstybės ūkį. Be abejo, tam mes panaudosime savo 20 metų nepriklausomo gyvenimo patirtimą ir pritaikysime paskutiniuosius technikos išradimus.

Bet kyla klausimas, ar Lietuva atliks savo paskirtį, jei atstatys savo ūkį ir pakels savo pragyvenimo standartą? Kitaip sakant, ar jos gerai sutvarkytas ūkis ir aukštas pragyvenimo lygmuo apspręs jos paskirtį tautų šeimoje?

Jei mes į šį klausimą atsakytume teigiamai, tai kuo tada lietuvų tauta skirtųsi iš kitų tautų? Juk aukšto standarto siekimas yra bendras visoms civilizuotioms tautoms. Jei Lietuva išplės pramonę, išraižys kraštą gerais keliais, tvarkingai atstatys savo kaimus ir miestus, pakels žemės kultūrą ir t.t., be abejo, ji daug padarys, bet ji tik savo ūkį sulys su ūkiu kitų tautų, kurios nuo karo nebus nukentėjusios, daugiau nieko. Savo aukšto pragyvenimo standartu kaimynams mes nieko nauja nepasakysime, jokių naujų amerikų neatsirasime. Didieji kraštai, pavyzdžiui, kad ir Amerika, turi didesnių medžiaginių išteklių ir nepalyginti labiau išsiplėtusią techniką, ir mes niekada negalėsime su jais susilyginti. Atsikūrusi Lietuva gali turėti ir, be abejo, turės aukštą pragyvenimo lygmenį, bet kitų tautų akyse tai nebus joks ypatingas mūsų la-

mėjimas, o tik būtinybė, privaloma kiekvienai civilizui tautai. Todėl lietuvų tautos paskirtis glūdi ne medžiaginės kultūros laimėjimuose.

Panašiai tenka žiūrėti ir į mūsų politinės santvarkos reikalą. Sunku tikėti, kad ir šioje srityje Lietuva galėtų tirti pasauliui kažin ką naują ir originalaus. Visų pirma dėl to, kad politinės santvarkos išsikristalizuoja tik per ilgus amžius ir tose tautos, kurios turi senas politines tradicijas, tuo tarpu kai Lietuvai tu tradicijų trūksta, o kita vertus, politinės sistemos yra tokia sritis, kur kažin ko nauja neišgalvosi. Kai po pirmojo pasaulinio karo, laimėjus demokratiniams valstybėms, siūbtelėjo per pasaulį demokratijos banga, Lietuva pasidarė demokratiškesnė už pačias demokratiškas šalis; paskum, kai Europoje atsirado autoritarinės santvarkos, Lietuva linktelėjo ir į tą pusę; po trečiojo pasaulinio karo, laimėjus demokratiniams Vakarų pasauliui, Lietuva vėl taps demokratiškesnė iš demokratijų. Kitaip sakant, mes maždaug važiuosime kitų tautų išgalvotų politinių sistemų priekaboje, derindami jas savo krašto reikalavimams.

Panašiai galima išsiti ir apie mūsų socialinių problemų išsprendimą. Nepriklausomybės laikais socialinis klausimas buvo gerokai pastūmėtas mūsų krašte, atstačius Lietuvą, jis, abejo, bus varomas toliau. Lietuva gali tapti ir labai pažangia socialiniu atžvilgiu valstybe, šioje srityje, kaip, pagaliau, ir kitose srityse, ji gali sėkmingai lenkyniauti

su kitomis tautomis, tačiau būtų sunku pagrįsti tą mintį, jog lietuvų tautos istorinė paskirtis glūdi kaip tik politinių, socialinių ar kitokių tos rūšies problemų sprendime.

Yra vienintelė sritis, kur lietuvų tauta iš tikrųjų gali būti savarankiška ir savaiminga, gali pasakyti savo originalų žodį, gali būti ne tokia, kaip kitos tautos: — turio galvoje dvasinę kultūrą. Čia lietuvų tautos genijus gali pasireikšti nepa-mėgdžiojamais ir kitų tautų nepakartojamais kūrybos pavyzdžiais. Per savo dvasinę kultūrą tauta gali atskleisti savo veidą, kuris visada skirsis iš kitų. Mūsų liaudies kūryba ir Čiurlionis galėjo atsirasti tik lietuvų tautoje. Tikrąją pagarbą tauta užsitarnauja tik tada, kai ji ne tik pavyzdingai susitvarko politiška, ūkiška bei sociališka, bet duoda pasauliui ir savo dvasinės kūrybos vaisių. Tik dvasinės kūrybos vertybės duoda tautai teisę vadintis tikrai kultūringa tauta. Tik dvasinės kultūros kūryba (prasmina tautos esmą). Tauta, nusigėrusi nuo dvasinės kūrybos, yra kaip gėlė be kvapo: ji gali būti labai graži ir puošni, bet ji bus tuščia vidurė. Kultūra yra tautos dvasios tauriausia ir originaliausia apraška. Tautos dvasinės kūrybos pajėgumas apsprendžia jos kultūros lygmenį, patelsina jos, kaip atkūro organizmą, buvimą ir nustato jos vietą kitų tautų tarpe. Ta tauta bus kultūringesnė, kuri toliau bus prasišlovusi su savo dvasine kūryba, kuri kultūriškai spinduliuos platesniu ratu. Įsivaizduokime darželį pilną gėlių.

Dėl „Tėvynės Balso“ korespondencikės / Rašo M. Biržiška

Ar ansai Amerikos viešniškių reikalavimas, kad bibliotekoje būtų ne vien kurios valdančios srovės raštai, bet skaitytojai galėtų joje laisvai naudotis bent kurios srovės leidiniais (tuomet reikalauti įsileisti bene „Laisvę“ ir „Vilnį“, „dabar“ gal jau bus Viešniškuose įvykdytas ir skaityklos lankytojai gali joje gauti ne vien „Tiesą“ ir kitus valdančios krypties laikraščius, bet ir, sakysime, amerikines „Naujienas“, „Vienybę“, „Draugą“ ir kitus, tremties, „Žiburius“, „Mūsų Kelią“, „Min-tį“ ir panašius?

Jei aš Jums, kaip ištikimas viešniškis, pasiūsiu „Minties“ ką tik išleista mano „Vilniaus Universiteta 1940—1941 m.“, ar gaus ją savo skaitykloje viešniškiai laisvai skaityti?

Kai 1940—1941 m. Lietuvoje visokių atžagarelių iš bibliotekų, knygynų ir net iš privatinų asmenų buvo išimamos ir atimamos knygos, kurios kuo nors nepatiko pasišovusiems kraštui vadovauti grupei, ir net (XX amžiuje!) buvo naikinamos Naujosios Vilnios popieriaus malūne (taip buvo sunaikinta ir mano „Vilniaus reikalų Amerikos Lietuvoje“, ar nuo šio vandališko žygio buvo apsaugota ir nenukentėjo Viešniškių biblioteka? Ar ir dabar tebėra joje visos mano ir kitų paaukotų knygų, visų Nepriklausomosios Lietuvos krypties laikraščiai ir kiti leidiniai?

Iš tebeprisimenančio tik Viešniškių smuklės „Tėvynės Balso“ korespondento nelaukiu ir tuos klausimus žmoniškų atsakymų, bet Viešniškių bibliotekos-skaityklos vedėjas, padorių tėvų sūnus Geležinis, galėtų autoritetingai mums į juos atsakyti.

O dabar dėl Viešniškių gimnazijos, kurią korespondentas irgi pasakė tik „dabar“ tesant įseitą. Irgi netiesa, nes po ilgų pastangų, kuriose ir man teko dalyvauti, bet daugiausia Viešniškių viršaičio Mačiaus ryžtingumo ir sumanumo dėka, vokiečių okupacijos laikais Viešniškių progimnazija buvo pakeista gimnazija, papildžius ją trūkstantomis klasėmis, tik dėl vokiečių priešimomai lietuviškųjų gimnazijų steigimui pridėto VIII klasę pavadinta Mažeikių

gimnazijos lygiagrete klase. Pakartosi čia iš „Žiburių“ 46. 5. 11 d. savo pasakojimą apie tai iš kapitono Mačiaus žodžių. Jo, Svetimato tarėjo dr. Pr. Germanto ir departamento direktoriaus Igno Malinausko toks mano reikalavimas įvykęs pasikalbėjimas:

Viršaičiui išdėstius tarėjui viešniškių prašymą pridėti jų progimnazijai dar vieną klasę, pakviestas direktorius priminė tarėjui, jog vokiečiai neleidžia versti progimnazijų gimnazijomis, o pridėjus klasę ji nebebūsianti jau progimnazija, tik gimnazija. Tarėjas pareiškė turįs neigiamai atsakyti į viešniškių prašymą. Tuomet įsikarščiavęs viršaitis įspėjo tarėją neišsistis negavęs leidimo. Nepatenkinti viešniškiai nustolę atlikę vokiečių įjems kraunamas prievolos, vokiečiai mėginia juos priversti, šie nepasiduosi, ir įvyksias kraujo praliejimas.

— Kraujo praliejimas, sakai? — paabejojo tarėjas.

— Taip, kraujo praliejimas! — griežtai pakartojo viršaitis.

— Taigi matai, pone direktoriau, bus kraujo praliejimas! Negalime gi leisti, kad mūsų žemaičių kraujas būtų pralietas! — sužuko, pradžiūgęs nauju argumentu, tarėjas.

Cia pat buvo parašytas ir pasirašytas raštas, leidžias pridėti vieną klasę, bet į besigėrinčio savo žemaičio užsispyrimu tarėjo įspėjimą, kad kitais metais neprašytų dar vienos klasės, nes tikrai jos negausias, viršaitis pasisakė pats nevyksias, bet kiti tuomet atvyksią prašyti. Tarėjas tik nusijuokė.

Ir tikrai, kitais metais radosi ir VIII-ji klasė.

„Dabar“ ir šis progimnazijos pakelimas gimnazija korespondento pavertė dabinatinių Lietuvos viešniškių nuopelnu! O kaip būtų teisinga tos gimnazijos salę papuošti, vietoj svetimų jai vyry atvaizdų, tikrų jos steigėjų Mačiaus ir Germanto atvaizdais! Viešniškių žemaičiai tikrai tam būtų pritarę. Taigi ir ši reikšminga Viešniškių įstaiga — gimnazija — nėra dabarties, tik netolimos praeties padarinys!

Cia jau drįsčiau priminti ir apie Lietuvos nepriklausomybės laikais Viešniškuose pastatytus didžiulius

Kaip kiekviena gėlė tur. savo atskirą formą, spalvą ir kvapą, taip skirasi tautos savo dvasine kultūra, sudarydamos, tarčiau, vieną įvairiaspalvę kultūrinę bendruomenę.

Dvasinės, tautinės kultūros kūrimas yra tautos raison d'être. Šiandien apie senąją Graikiją mes nieko nežinojome, jei ji nebūtų pasauliui palikusi savo meno ir filosofijos. Juk dingo nuo žemės paviršiaus didesnių ir galingesnių valstybių, bet šiandien apie jas mes nežinome tik iš vardų. Sukurtos dvasinės vertybės išsaugoja tautą nuo užmiršties. Jei mes tautos nemarumą mėgintume laikyti bergždžių dalyku, tai turėtume suklysti, nes tai pačiai Graikijai, atėjus išsivadavimo valandai, jos didelė ir garbinga praetis jai daug padėjo išsikvoti laisvę ne tik moraliskai, bet ir medžiagiškai. Vadinasi, graikų prosenelių sukurta kapitalas davė gerų nuosimčių moderniajai Graikijai.

Aukščiau mes kalbėjome, kad ir Lietuvos praetis suvaidino didelį vaidmenį tautos atgimime. Vadinasi, ir mes pasinaudojome mūsų prosenelių sukurto kapitalo nuosimčiais. Bet jais pasinaudojome tik mes patys, tuo tarpu kai kiti apie juos nieko nežinojo, nes Lietuva, be savo politinės didybės, pasauliui jokių dvasinės kultūros vertybių nepalikė. Kai mes pradėjome kovą dėl laisvės, Lietuva jau buvo pamiršta arba geriausiu atveju daug kam buvo likusi tik labai miglota istorinė reminiscencija. Išvada aiški: tik dvasinės kultūros vertybės, tapusios visuotinė tautų nuosavybe, lieka nepamiršamos. Ar ne tas pats atsitiko ir su mūsų liaudies kūryba, kuri, išgyvenusi pačius sunkiausius mūsų istorijos laikus, pirmoji prabilo į pasaulį, pagarsindama, kad lietuvų tauta dar tebėra gyva? Vadinasi, pačios patvariausios yra dvasinės kultūros vertybės, kurių jokios amžių rūdys nesugraujia ir kurios apsaugoja tautą nuo užmiršties.

pradžios mokyklos rūmus, kurių korespondentas nėra nei pastebėjęs. Net jo su dabartine politine santvarka siejami būsimeji Kultūros Rūmai ne dabar, tik seniau jau mūs, viešniškių, buvo sumanyti, kaip ir jo nemini, tai nežinia ar bėpastatyti Bibliotekos-Skaityklos Rūmai.

Tad kas gi pagaliau reikšminga ir būdinga dabartiniam Viešniškiam, ko neturėtume sieti su senesniai nutrauktąja praetimi, tik su jūjų dabartimi? Korespondento minimas nedidelis kinas, radijo stotelė (reksmingi garsintuval?) — ir viskas? Be to, jo nieko nesakoma, kiek savarankiškai viešniškiai reiškiatis kultūrine viešniškių veikla. O dėl to savarankiškumo yra pagrindo kiek abejoti, kai, pavyzdžiui, „Tiesos“ nr. 154 skaitome, jog toksai (Telšų?) žemaičių

Lietuviškos knygos platinimo problema JAV

Dirva, paskutiniu laiku atkreipianti dėmesio savo keliama tikrai aktualiais klausimais, savo 47 nr. straipsnyje „Knygos ir skaitytojai“, pasidžiaugdama Tėvynės Myletojų Draugijos pasiryžimu atgaivinti knygų leidimą JAV, konstatuoja, kad „maža yra knyga išleisti“. Girdi, knygos leidžiamos ne tam, kad jos gulėtų sandėliuose ir jas „skaitytų“ tik... žiurkės. Ne mažiau, kaip knygų leidimas, yra apleistas ir jų platinimas.

Pasirodo, kad Amerikoje nėra nė vieno žinomo knygyno, jokios vietos į kurią būtų galima kreiptis išgiti lietuvišką knygą.

Pagirdama mintį ir pasiryžimą leisti naujų knygų, Dirva kviečia kartu susirūpinti ir knygos platinimo organizavimu.

„Vienas iš naudingiausių dalykų“, rašo Dirva, „būtų bent vieno lietuviško, nors ir nedidelio tuo tarpu, knygyno įsteigimas. Į jį turėtų būti pasiūstos knygos iš visų vietų, kur jos guli nenaudojamos. Tame knygyne jos turi būti surūšiuotos, turi būti išleistas esamų knygų katalogas. Tas katalogas turėtų būti nemokamai platinamas lietuvių visuomenėje per visas organizacijas.“

A. TYRUOLIS

Ant Bodeno ežero

Į verpetą
Saulė metė
Pluoštą spindulių šviesių.
Kai ištriško
Jie pro plyšį
Debesies lietuvių strėlių.

Ką jie tiria
Ten panirę,
Kokios ieško jie putos?
Kai čia temsta,
Ten dar lemia
Kristi spinduliams laidos.

Gėsta toliai,
Ir namolei
Siela veržiasi greičiau.
Kai čia gūda,
Dar ten būta
Saulės spindulių, žinau.

Dramos Teatras gastroliaavo Alytuje ir ne Vydūną ar Krėvę, Zemaite ar Vaičiūną vaidino, tik tokiuos „savųjų dalykams“ žemaičiai švietė dūkus, kaip Simonovo „Taip ir bus“, Ostrovskio „Augintinė“ ir Gogolio „Vedybomis“...

Iš viso tokios Viešniškių korespondencijos išspausdinimas „Tėvynės Balse“ leidžia mums jį paklausti, kam — kuriam tikslui tokios nuo pradžios ligi galo melagingos korespondencijos rašomos ir skelbiamos? Viešniškiai — tremtiniai suraginti, kad grįžtų namo? Bet gi jie žino, kas kaip Viešniškuose vyko, bent ligi 1944 m. savo akimis tai stebėję, tad čia pat jie pagauna besukant bemeluojant ir, suprantama, visa kuo kura nebetikėti, kas apie dabartį jiems kitą kartą gal net teisingai bus pranešta. Jei korespondencikėje iš Viešniškių tiek yra netiesos ir net melo, kas besakyti apie „T.B.“ korespondencijas iš kitų vietų, kiek gi jų jūjų surašytojų teisingumu galima pasitikėti?

Melagingas „Tėvynės Balso“, korespondencijas ir grįžusiųjų, Lietuvos „pranešimus“ apie mus — tremtinius, mūsų komitetus, veikėjus ir t.t. skaitydami, ne kartą stebimės, kaip galima taip meluoti ir kuriam tikslui! Lygiai gauname stebėtis ir „balsinėmis“ korespondencijomis iš Lietuvos: iš kurio gi Lietuvos miestelio ir valstaus neturime tremtinių, kurie čia pat kitiems nepaaiškinę tos ar kitos žinios melagingumo?

Dalykas čia aiškus. Neaišku betgi, kiek kurioje žinioje korespondento prasielkta su tiesa, o kiek pati „Tėvynės Balso“ redakcija bus kūr dar nuo savęs prikūrusi. Nejaugi Jonas Simkus melo laiko leistina marksistų priemonę? Tikrai pigus „T.B.“ redaktorius ir bene Lietuvos Rašytojų Sąjungos pirmininko marksizmo supratimas. O šitokių priemonių vartojimo tikslingumas? Vien redakcinis honoraras? Nu į „marksist“!

Technikos ir mokslo pasaulis

Modernūs elektronų amžiaus žmogus dažnai ir nepagalvoja, kiek nuostabių, žmogaus proto nepaprastų technikos stebuklų yra čia pat jo aplinkoje, gyv. gamtoje. Paimkime, pavyzdžiui paprastą rugių šiaudą. Būdamas tik 3 mm skersmens, jis iškelia sunkią varpą net iki 2 m aukščio, t. y., jo aukštis yra 666 kartus didesnis už skersmenį. Palyginime su juo žmogaus statybos meno kūriniu. Tame pačiame aukščio ir skersmens santykiu, Cheopso piramidė būtų net 155.178 m aukščio (t. y., 17,5 karto praneštų aukščiausia žemės kalną Gaurisankarą, Himalajuose), 300 m aukščio Eifelio bokštas būtų maždaug 86 km aukščio, Ulmo katedros bokštai — 10 km ir t.t.

Ir kas nuostabiau, tie patstai neturėtų subyrti net ir tada, kai, praradę pusiausvyrą, būtų blaškomi šen ir ten, palieštų viršūnė net žemės paviršių. Visa ta paslaptis — šiaudui išilgai einą plaušteliai yra nepaprastai tvirti, išlaiko net 25 kg spaudimą į 1 kv. mm ir pralenkia tuo atžvilgiu net geriausią plieną.

Ar. Zaliskas

- j. č. -

Tikslas bendras - tėvynės laisvė

(Atkelia iš 3 pusl.)

profesinių žurnalistų sąjungos, kurių statutal derinasi su pagrindiniais Federacijos principais. Nauji nariai priimami Federacijos tarybos balsu dauguma.

Federacijos pagrindiniai tikslai:

1. Priešintis visoms totalitarinėms doktrinoms, kurios klaidingai interpretuoja spaudos laisvės pagrindus ir jos pareigas bei prievoles tautų ir žmonių link, kurios prievartauja pagrindines žmogaus ir tautų laisves.

2. Gražinti tradicinėms „tiesos“, „padorumo“, „laisvės“ ir „demokratijos“ idėjomis jų tikrąją prasmę.

3. Laiduoti kiekvienam individui laisvą prie informacijos šaltinių prieigą ir teisę visiškai laisvai skleisti informaciją, lygiai kaip teisę teisingas informacijas skelbti.

4. Ginti Federacijos interesus, profesines teises ir privilegijas, tarptautinį Federacijos žurnalistų statutą ir Federacijos reikalams atstovauti kompetetingose įstaigose bei tarptautiniuose organuose.

5. Organizuoti savitarpį šelpimąsi.

6. Dėti pastangas gerinti įvairių kraštų žurnalistų susipratimui įgyvendinti ir tuo būdu skinti kelią tautų susiklausymą.

Federacijos vykdomieji organai:

Aukščiausias Federacijos autoritetas yra kongresas. Jis sprendžia visus klausimus, liečiančius statutą, organizaciją bei principus ir nustato pagrindines darbo gaires. Kongresas renkasi mažiausia kartą per metus. Jį šaukia vykdomasis komitetas. Ekstraordinarinis kongresas turi būti šaukiamas:

a) trečdaliui narių prašant, b) tarybai dviem trečdaliais balsų nusprendus. Kongreso darbus vadovauja jo išrinktas pirmininkas. Kiekvieno kongreso narys (tautinė žurnalistų sąjunga bei organizacija) turi kongrese du balsus. Kongreso dėsniui siūlydami pasiūlymai turi būti pateikti vykdomajam komitetui bent jau mėnesį prieš kongreso darbų pradžią. Kongreso kvorumą sudaro du trečdaliai atvykusių arba atstovaujamų narių (kurios nors tautos delegacija, negalėdama atvykti, gali pavesiti atstovauti save kitai delegacijai ir perleisti jai savo 2 balsus). Sprendimai priimami paprasta balsuojančių dauguma. Sprendimai statutams keisti turi būti nubalsuojami 2/3 balsų.

Taryba ir vykdomasis komitetas. Tarybai priklauso bendras Federacijos reikalais vadovavimas ir jos interesų atstovavimas. Taryba susideda iš pirmininko, trijų vicepirmininkų, generalinio sekretoriaus, sekretoriaus, išdalininko ir iš kiekvienos tautinės žurnalistų organizacijos skiriamų po du narius. Pirmuosius septynis pareigūnus išrenka kongresas. Jie sudaro federacijos vykdomąjį organą, vadinamą Vykdomąjį Komitetą. Jis veikia nuolat ir prireikus steigia biurą, vienam sekretoriui vadovaujant.

Taryba renkasi posėdžių bent vieną kartą kas keturi mėnesiai. Už savo veikimą ji atsako prieš Kongresą. Kiekviena tautinė grupė gali apeliuoti į Kongresą prieš Tarybos nutarimus.

Kongresas dar renka nuolatinį iš trijų narių ir dviejų pavaduotojų Kontrolės Komitetą, kuris prižiūri ir tikrina Federacijos knygas bei atskaitomybę ir referuoja Kongresui.

Tai ir bus svarbiausieji Federacijos metmenys. Statutas dar netobulas, bet pirmųjų metų gyvenimo praktika išryškina jo netobulybę ir per būsimąjį Kongresą leis pataisomas.

Į Federaciją įėjo tuo tarpu šios 12 tautinių grupių: lietuviai, latviai, gudai, ukrainiečiai, lenkai, slovakai, čekai, rumunai, vengrai, bulgarai, jugoslaviai. Estų delegacijos nebuvo, bet jie į federacijos sąrašus įtraukti, lietuviams ir latviams pasisakius už juos.

Per derybas ir Vykdomąjį Komitetą koordinacinėje komisijoje (visų delegacijų pirmininkai) buvo pasisa-

kyta, kad pirmą kartą renkant tuos pareigūnus tektų daugiau atsižvelgti į renkamus asmenis ir mažiau į priklausomybę tautinėms grupėms: asmenims, kurie yra pareiškę iniciatyvos, įsitraukę į darbą, sudarę ryšius su vietos administracijomis ir su tarptautinėmis spaudos ar kitomis organizacijomis geriau tiks pirmuosius metus naujai įsikūrusiai Federacijai vadovauti. Tais sumetimais vadovaujantis, koordinacinė komisija pasiūlė ir kongresas išrinko: pirmininku p. Wierzbianskį (lenką), vicepirmininkais p. Szemczyszyną (ukrainietį), p. Radovanovic (jugoslavą) ir p. Rydlewskį (ukrainietį), generaliniu sekretorium p. Rudinskį (slovaką), sekretorium p. Gedgaudą (lietuvį) ir išdalininku p. Brusaką (čeką).

Federacijos buveinė pirmiems metams įsikuria Londone. Kongresas tačiau kasmet sprendžia, kur tai buveinė tiksliau būti.

Tiek taryba, tiek vykdomasis komitetas pirmiesiems metams taip sudarytas, kad teisėtai gali posėdžiauti tiek Londone, tiek Paryžiuje, nes iš-

rinktieji asmenys susiskirsto maždaug pusiau tarp tų dviejų sostinių (o skirtingas tarybos narius reikia numatyti ta pačia prasme). Vadinas, pirmi-ninkas posėdžiui turės vykti iš vienos sostinės į kitą.

Dar pora žodžių apie lietuvių ir apskritai apie baltų delegacijas. Baltų delegacija dažniausiai kalbėjo visų vardu, tik balsuodavo atskirai, kad balsai nežūtų. Kadangi latvių delegacijoje buvo vienas asmuo, buvo susitarę, kad už latvių komisijose balsuos lietuviai arba, kur tik vienas latvis, jis balsuoja ir už lietuvių.

Lietuvių delegacija buvo gana gausi — 7-8 asmenys, deja, reprezentuota beveik vien paryžiečiai, nes dėl sunkaus susisiekimo (vizos!) nė vienas lietuvis žurnalistas negalėjo atvykti iš Londono, o iš Vokietijos negalėjo atvykti tik vienas kolega.

Lietuvių delegacija tačiau visuose klausimuose buvo vieninga ir susiklausiusi. Aktyviai dalyvavo visose komisijose ir, tiksliai, teisingai visur atstovavo visų mūsų žurnalistų mintį ir visuomenininkų įsitikinimus. Ma-

nydama gerai daranti, ji išrašė mūsų žurnalistų organizaciją į bendrą pavertę tautų žurnalistų Federaciją ir tuo būdu užangažavo tą mūsų organizaciją visoms iš statuto išplaukiančioms teisėms ir pareigoms. Mūsų, kaip Federacijos nario, pirmasis darbas yra tvirtai ir tiksliai susiorganizuoti mūsų pačių viduje. Didžiausias mūsų žurnalistų branduolys yra Vokietijoje. Jam ir tenka imtis iniciatyvos reikalingam organizaciniam darbui atlikti ir visoms mūsų žurnalistų grupėms, bent Europoje, vadovauti.

Lietuvių delegacijos pirmininkas pareiškė, kad rezervuojasi teisę ne vėliau kaip už dviejų mėnesių pranešti vardus ir adresus dviejų Federacijos tarybą skiriančių lietuvių žurnalistų. Tokius rezervus padarė ir daug kitų delegacijų. Ši paskyrimą mūsų centras turi kiek galint greičiau padaryti.

Apie Federacijos reikšmę mūsų bylai vartėtų plačiau pasisakyti mūsų spaudoje, o ypačiai padiskutuoti mūsų žurnalistų valdomuosiuose organuose bei susirinkimuose. Atsivėria platus kelias labai gražiai iniciatyvai.

Vyr. F.A.S.K.-tas skelbia

Vyr. F.A.S.K.-tas, š. m. gruodžio 6 d. išnagrinėjęs lietuvių futbolo rinktinės dalyvių — brolių Vlada, Boriso ir Anatolijaus KITŲ nusikaltimą lietuviškai sporto reprezentacijai, nepagrįstai atsisakiusi ginti tautines spalvas, nusprendė:

1. Vlada, Borisą ir Anatolijų KITUS diskvalifikuoti visam tremties sportiniam gyvenimui.

2. Vyr. F.A.S.K.-tas įpareigoja visus tremtyje esančius lietuvių sporto klubus su minimaliais sportininkais nebendradarbiauti ir pašalinti juos iš savo tarpo. (Prot. Nr. 27, § 2.)

3. Vyr. F.A.S.K.-tas išreiškia viešą papėkimą futbol rinktinės dalyviui Br. LANGEVIČIUI už nedisciplinotą elgesį tarptautinių žaidynių metu, kas žemino lietuvių sportininko vardą. (Prot. Nr. 27, § 3.)

Vyriausias Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas

dirba. Apie 30.000 akų esą jau ne-naudojama, nes stokoja darbo jėgos. Oficialiame pranešime sakoma, kad tuo būdu susidariusi opozicija. O if gaus ir tuo atveju, jei jo kalna būtų kitos pusės faktai rodą, kad šiuo būdu kapitalistinis elementas neeksploatuoja neturtingų kaimiečių. Kas su tąja neapdirbta žeme daroma, oficiozas nenurodo. Pagal žemės ūkio įstatymą, Jugoslavijoje kulokai gali turėti žemės iki 74 akų, tai maksimali žemės norma.

Pagal oficialią statistiką 2.000.000 akų žemės apdirbama kooperatyviniu būdu, priežiūroje valdinių ar vietos organų. Jugoslavija 1939 m. turėjo dirbamos žemės 35.998.000 akų. Išėitų, kad kolektyvinis apdirbimas kol kas yra dar menkas, turint galvoje nemažą valdinių ūkių skaičių. Traktorių ir mašinų stočių skaičius išaugo nuo 69 (1945 m.) iki 109 (1948 m.). Kol kas žemės nacionalizacija vyksta lėtu tempu. 246.000 šeimų visai neturi žemės arba turi jos labai mažą. (m)

KIEK PASAULYJE TELEFONŲ

1948 metais visame pasaulyje buvo 60.600.000 telefonų, kurie buvo naudojami, arba kiekvienam 38-tam asmeniui tenka vienas telefono aparatas, praneša amerikiečių telefonų ir telegrafų bendrovė.

Vienose JAV yra 34.867.000 telefonų, arba vienas aparatas kiekvienam ketvirtam asmeniui.

Greta J.A.Valstybių stovi Švedija, kur vienas telefonas tenka kiekvienam penktam asmeniui, o D. Britanijoje yra 4.654.500 telefonų.

Per 1947 metus pasaulyje buvo įrengta dar 6.000.000 telefonų, iš kurių Amerikoje 3.250.000. New Yorkas turi 2.458.000 telefonų, arba daugiau negu jų yra visoje Prancūzijoje. San Franciske tenka kas antram asmeniui vienas telefonas. (NYHT/m)

Ivairios žinios

● W. Churchillis sutiko dalyvauti „Europos sąjūdžio tarptautinės tarybos“ suvažiavime Briselyje ateinančiame vasaryje. Jis bus garbės prezidiume. Be to, prezidiuman pakviesti Belgijos premjeras Spaakas, Italijos premjeras de Gasperi ir Leon Blum.

● Danija šiemet eksportuos į JAV konvalijų daigų (lily-of-valley) už 9.000 dolerių. Kai kurios firmos tikisi šią eksporto šaką pakelti iki 600 %.

● Sovietų Sąjungoje atšvesta „Stalino konstitucijos“ diena. Šioji konstitucija žadėjo tautos laisvę ir nepriklausomybę, bet iš tikrųjų ja vadovaudamiesi Sovietų vadai panaikino Pabaltiją, Lenkiją, Rumuniją, Vengriją, Čekoslovakiją ir Bulgarijos valstybių laisvę, sumynė Krimo kalnų plėšikų gaujos vado balsus žmogaus teises, sugriovė liaisvųjų tautų kultūrą, pristeigė koncentracijos stovyklų, kur milijonai miršta iš bado, skurdo ir ligų. Taigi, „Stalino konstitucija“ yra Tautų vergijos, nelaisvės ir skerdynių simbolis.

● 1949 m. pradžioje apie sausio 7 d. numatomas Šiaurės valstybių premjerų susitikimas Kopenhagoje. Laukiama atvykstant iš Norvegijos, Švedijos, Suomijos ir Islandijos. Jie tarsis jų kraštus liečiančiais klausimais. (AP)

● Šveicarijos karo meto generalinio štabo viršininkas generolas Guisan kariuomenę pareiškė: „Kelių metų būvyje Šveicarija gali būti pašaukta krašto gynybai. Gal būtų ji bus priversta kariuotė viena. Po pusantros amžiaus tautos, Šveicarija gali prireikti įdėti kraujo įnašą. Negalima nė kiek galsti mums pasirošti.“ (DM)

● Aukštą Austrijos vyriausybės pareigūnę ponį Margaretą Ottilinger, kuri buvo planavimo departamento šefė, Sovietų teismas prie uždaru durų nuteisė 20 metų kalėti ir išgubeno į Vengriją. Ji neva šnipinėjęsi amerikiečių naudai. Viešo teismo Sovietai bijojo, — matyt, neturėjo jokių įrodymų. (UP)

● Italijos kolonijų likimo sprendimas J.Tautose balsų dauguma buvo atidėtas iki balandžio 1 dienos, kada prasidės darbai po švenčių. Už atidėjimą pasisakė JAV, Pietų Amerikos kraštai ir arabai. (DM)

● JAV tautinės radijo draugijos prezidentas p. J. Miller pareiškė, jog Rusija naudoja 17 trumpų bangų siųstuvų, kad sutrukdytų „Amerikos balsą“. (AP)

● Vokiečių komunistai, pralaimėję vakarinėse zonose Vokietijoje, persiorganizavo naujiems ėjimams. Būsią įtraukta jaunimo aktyvistai, kurie sudarysį politinius dalinius. Taip

pat busią organizuojama studentai, darbininkai ir intelektualai. Daug infiltruoja iš Sovietų zonos specialios komunistų paruošimo mokyklos, kurios rengia komunistų veikėjus, sabotazhininkus ir kitus panašius „dildvyrus“. (HT)

● J.A.Valstybėse š. mėn. 1 d. buvo 147.280.000 gyventojų. Per pirmuosius devynius 1948 metų mėnesius padidėjo po 220.000 galvų kas mėnesį. (AP)

● J.Tautų generalinis susirinkimas formaliai paskelbė, jog jis sutinkas su naujų narių priėmimu į J.Tautas. Palankus pareiškimas liečias šiuos

kraštus: Italiją, Austriją, Alriją, Suomiją, Portugaliją, Transjordaniją ir Cilloną. Saugumo Taryboje šių kraštų priėmimas buvo Sovietų Sąjungos vetuotas. (R)

ZEMĖS REFORMA JUGOSLAVIJOJE

NYHT korespondento pranešimu, Jugoslavijoje žemės reforma pasiekusi tokio laipsnio, kad samdomoji darbo jėga jau pranykusi. Daugelis vad. kulokų — turtingesnių ūkininkų, kurie turėjo daugiau negu 25 akus žemės, dalies savo ūkių neap-

Margojo pasaulio mozaika

Paruošė Jurgis Kukalis

Alėjo mieste, Sirijoje, gyventojų mylimiausias gyvulys yra avis. Beveik kiekviena šeima laiko po avį, dažytą įvairiausiais atspalviais. Aussy puz. nudažomos žalios, prusnos oranžiskai geltonai, uodega raudonai, liemuo mėlynai ir p. Popiečiai, kada mažieji avinukai išleidžiami pasivaikščioti, Alepo gatvės raišta nuo spalvų margumo.

Tiktai vienas trečdalis žmonių žemės rutulio paviršiuje valgo peilius ir šakuteis, antrasis trečdalis — pagaliukais ir paskutinis trečdalis, kaip senų senovėje — pirštais.

Ispanija yra vienintelė krikščioniškojo pasaulio valstybė, kurioje ligi šiol dar nėra įvestas privalomas pradžios mokslas.

Kai kuriose Venecuelos vietose nei skaityti nei rašyti nemokantieji piliečiai rinkimų metu vietoj balsavimo kortelių gauna įvairių spalvų kartono gabaliukus, kurių kiekviena spalva reiškia atskirą partiją arba atskirą kandidatą.

1925 m. vienas Tokio priemiesčio japonas įsitaisė mažą šunytį, vardu Hachi, kuris kiekvieną rytą palydėdavo savo poną į geležkelio stotį ir iš darbo jam grįžtant vakare parsivedavo namo. Taip darydavo kasdien, mėnesius mėnesiais, iki šuns savininkas pasimirė. Bet ir po to kas vakar šuo bėgdavo į stotį pasitikti savo pono ir taip jis darė kol gyvas, t. y. daugiau nei dešimt metų. Hachi prisiršimas prie savo pono Japonijos valdžiai padarė tiek gilių įspūdį, kad ši toje vietoje, kur vakarais prie geležinkelio stoties tupėdavo šuo savo pono laukdamas, pastatė jam pagerbtį paminklą — šuns stovylą. Jos atvaizdas, kaip ištikimybės simbolis, buvo išsiuntinėtas visoms Japonijos mokykloms.

Prieš keturiasdešimt metų, vieną gražią pavasario dieną, judriausioje

Paryžiaus dalyje, Place de l'Opera sugedo bevažiūojas senas sunkvežimis, kurio vairuotojas turėjo išgulėti aukštesninkas po mašina daugiau negu pusvalandį laiko, iki pašalino gedimą. Pagaliau atspiręs policininkus už įjems sudarytą vargą nukreipiant visą judėjimą kita kryptimi, padėjo jėga jau pranykusi. Daugelis draugų uždirbo keletą tūkstančių dolerių. Mat, jie buvo susiderėję, kad jis niekaip negalėsias judriausioje Paryžiaus gatvėje aukštesninkas išgulėti pusvalandžio. Tai buvo Horace De Vere-Cole, žymiausias ir didžiausias Anglijos humoristas, miręs 1936 m.

Suinteresuoti paskubėkite!!!

Visiems suinteresuotiems pranešama, kad greitai iš spaudos išeina MŪSŲ KALENDORIUS 1949 metams. Jo turinys pritaikintas beįskaidantiems lietuviams: plati informacija apie tuos pasaulio kraštus, į kuriuos emigruojame, įvairiuose kraštuose veikiančių lietuviškų visuomeninių ir šalpos organizacijų, veikiančių Lietuvos Atstovybių ir Konsulatų, išeinančių lietuviškų laikraščių adresai ir kt. Kas nori visada prie savęs turėti reikalingiausią informacinį šaltinį, prašomas paskubėti jį užsisakyti. Atsiuntęs iš kalno 2.- DM, MŪSŲ KALENDORIŲ gaus ir tuo atveju, jei juo kaina būtų ir aukštesnė.

1949 metų MŪSŲ KALENDORIUS pasiekis visus tuos kraštus, kur tik yra lietuvių, todėl pravartu jame pasiskelbti visoms tremtyje esančioms Knygų Leidėkloms, meninių išdirbinių įmonėms ir tremtyje esančioms organizacijoms bei įstaigoms, kurioms svarbu užmegzti ryšius su pasaulyje gyvenančiais lietuviams. Kiekviena tremtyje veikianti lietuviška firma ar įstaiga, šiame MŪSŲ KALENDORIJE pasiskelbusi, save įamžins ir tremties istorijai paliks neišdildomas žymes, jog ji čia egzistavo. Tad niekas nepraleiskite

progos šia suteikiama galimybe pasinaudoti.

Pranešimams ir skelbimams, telpaniems MŪSŲ KALENDORIJE, nustatomas toks tarifas: ligi ketvirtadalio puslapio — 25.- DM, užimantiems pusę puslapio — 50.- DM, visas puslapis — dvigubai. Paskutinis teksto ir mokesčio atsiuntimo terminas — š. m. gruodžio 15 d. Visi kuo skubiausiai trumpus pranešimo ar skelbimo tekstus su dydžio pakeidavimu ir atitinkamu mokesčiu siunčia „Mūsų Kelio“ adresu.

MŪSŲ KELIAS

Franciskus RAUDAS ir Domicelė ZEMAITIKĖ (broliai ar seserys arba jų vaikai), gyv. Raseiniai, Bažnyčios g. 16, atsielkite šiuo adresu: A. Misiūnas, (14a) Fellbach/Württ., Beethovenstr. 18. Jus ieško jūsų giminės TILMONAI, gyv. Amerikoje.

Ona PETUŠKAITE-MARTISIENĖ, kilusi iš Rudaminos, dabar gyv. West 90 Street, New York 24, N.Y., ieško savo brolio ir Jono Martišiaus (kilusio taip pat iš Rudaminos) brolio arba giminio — įpėdinių. Prašoma tuojau atsielpti juos pačius arba pranešti tuos, kurie ką nors apie juos žino.

Laiškas Redakcijai

DIDŽIAI GERBIAMAS PONAS REDAKTORIAU

Prašau neatsisakyti paskelbti Jūsų laiškaštyje, kad aš atsisakau būti Lietuvių Dailės Instituto nariu.

Malonėkit prilipti, Ponas Redaktoriau, mano pagarbos pareiškimą.

Prof. A. Galdikas

Blancourt-Paris, 1948. XI. 25.

Redakcija straipsnius taisy bei trumpina savo nuožiūra ir nesunaudojė rankraščių nesaugo. ● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užuojautos, sveikinimai ir skelbimai bei pranešimai iki 10 petito eilučių — 5.- DM. toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Paleškimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paleškiamą asmenį po 1.- DM. ● Už skelbimus ir paleškiojimus pinigai siūsti kartu su tekstu. ● Platintojai už surinktą prenumeratą ir parduotus paskirus numerius gauna 10% nuolaidos. Laikraščio grąžinimai vengtinai. ● Prenumeratos mokeskis su pašto ir ekspedicijos išlaidomis vienam mėnesiui 3.- DM, užsiensyje dvigubai.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20.000.

MŪSŲ KELIAS

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais

Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16

Vyr. Redaktorius D. Penikas

Redaktorius Al. Laikūnas.

Lithuanian Newspaper „OUR WAY“, Semi-Weekly. Authorized by EUCOM HQ, Civil Affairs Division. Authorization No. UNDP 206. Circulation 4000.

MŪSU KELIAS

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Siekimas užkirsti pabaltiečiams kelią

AMERIKOS LIETUVIŲ VEIKĖJAI GRIEŽTAI ATREMIĄ NIEKINGUS NUSSBAUMO PRASIMANYMUS

Siomis dienomis per žydų kontroliuojamą žinių agentūrą Amerikos spaudoje (The New York Post, Cleveland Plain Dealer ir kt.) pasirodė tulo David Nussbaum straipsniai, nukreipti prieš pabaltiečius, juos kaltinant sena bolševikine giesmele — nacių bendrininkais, karo nusikaltėliais ir t.t.

Ta proga Dirva savo 48 nr. išdėjo vedamąjį „Negalima tylėti“, nurodant, kad Nussbaum'o straipsnių tikslas — užkirsti kelią pabaltiečiams įvažiuoti į Ameriką.

Teisingai Dirvoje pastebima, jog „Nussbaum'as truputį užsimiršo. Jis užmiršęs, kad nacių pavojaus šlandien jau nebėra, jis sunaikintas, bet kad yra kitas pavojus, dėl kurio visa Amerika yra susirūpinusi.

Siekdamas apšmeižti tremtinius pabaltiečius, rašėjas tuo būdu tikisi pasidaryti daugiau vietos į Ameriką plaukiančiuose laivuose ne tik nukentėjusiems žydams, bet ir tokiems kokių tas kraštas rūpestingai saugosi. Ne veltui gi čia tremtyje jau plinta populiarius žinomos kilmės posakis „Bilius Jūsų laivai mūsų“.

Nussbaum'o užsiuolimai neliko be atgarsio.

Kaip praneša Dirva, Clevelande atslrdo tuoj lietuvių, kurie energingai stojo ginti lietuvių vardą nuo to šmeižimo.

Pirmučiausia, buv. Dirvos redaktorius K. S. Karpius padarė asmeniška intervencija pas Cleveland Plain Dealer redaktorių ir išdėstė jam tikrąjį Nussbaum'o straipsnio veidą. Redaktorius aiškines, kad jis iš esmės nepritarias straipsnio tendencijai, bet paskelbęs jį... sekdamas spaudos laisvės papročiais.

Laiškais į tą pačią redakciją kreipėsi tuoj P. J. Ziūrys ir J. Smetona.

Tie abu laiškai buvo išspausdinti po didele, per visą puslapį antrašte „Puolimas prieš baltiečius atremiamas jų veikimo faktais“.

Savo laiške P. J. Ziūrys nurodo, kiek lietuvių nukentėjo nuo nacių, ir klausia Nussbaumą, kodėl jis nutylėjo faktus apie tai, kaip Lietuva, kol ji pati šeiminkavo namuose, buvo vieta, kur žydai iš Vokietijos ir Lenkijos bėgo prieglobos ieškoti ir ją ten rado.

I Nussbaum'o tvirtinimą, kad ir IRO pareigūnai pabaltiečius laiką naciais (!), P. J. Ziūrys atsikerta, kad IRO pareigūnai, kurių yra iš 50 tautybių, keturis kartus darė tremtinių patikrinimą ir jei po to jiems pripažino DP statusą, tai ko vertas yra kokių nežinomų, anoniminių IRO pareigūnų pasakymas? Jis dar pastebi, kad ir tų IRO pareigūnų tarpe yra perėjusių iš UNRRA'os „kairiojo sparno“, kurie visada buvo palankūs

Prancūzijoje DP gali įsigyti ūkį

SPAUDOS KONFERENCIJOJ BAD KISSINGENE PAREIŠKĖ PRANCŪZŲ MISIJA

Jau suėjo ištisi metai, kaip kas mėnuo įvyksta IRO zoninė vyr. būstinė DP sapudos konferencijos. Š. m. gruodžio 8 d. įvykusi tokia konferencija iš eilės yra tryliktoji. Ši spaudos konferencija buvo suaktualinta dalyvavimu prancūzų misijos, verbuotjančios DP darbininkus Prancūzijos žemės ūkiui, anglies kasykloms ir pramonei.

Konferencija pravedė naujas informacijos šefas Mr. Rayner, kuris, padedant atskirų skyrių IRO pareigūnams, atsakė į 13 pateiktų emigracinio, teisės, aprūpinimo ir kitokio pobūdžio klausimų.

IRO deda visas pastangas, kad dėl transporto priemonių trūkumo DP emigracija nesustorėtų. Dvieju IRO laivų panaudojimas europiečiams išgabenti iš pavojaingų Kinijos vietų yra padarytas žmoniškumo sumetimais. DP dėl to nenukentės. — Gen. Clay sudarytoji komisija, kurios tikslas rūpintis koncentracijos lageriuose kankintais politiniais kaliniais, IRO neturinti savo atstovo, nes ta

komisija rūpintis tik vokiečiais ir vokiečių ūkį išjungusiais užsieniečiais. Bet IRO dėstanti pastangų, kad numatytą paramą gautų ir DP buvę kaliniai. Atitinkami OMGUS skyriai ta reikalą jau tiria. — Aprūpinant DP apavų ir rūbais, kiekvienam suteikiama teisė gauti atitinkamus daiktus reikalingos išmiesos. Kai kur pasireiškęs tų daiktų trūkumas atsitiko tik dėl jų nepagamavimo. Vokiečių firmoms esą jau užsakyta pagaminti dideli aprangos kiekiai, kurie ateinančių metų pradžioje bus išdalinti. Iš IRO pusės dedamos visos pastangos, kad DP būtų aprūpinti darbu. Artimoje ateityje esą numatoma steigti stovyklose įvairias imones, kaip rūbų siuvyklas ir rankdarbių dirbtuves. Rankdarbių gamimą numatoma išplėsti taip, kad būtų juos galima naudoti ir eksportui. Tiesą, kvalifikuotam darbuvi gauti IRO įstaigose galimybės mažėjančios, nes išemigravusių DP tarnautojų vietas išviettintieji negali užimti dėl kalbų nemokėjimo ar atitinkamos specialybės neturėjimo. Tokiais atvejais tenka tas vietas užleisti vokiečiams.

Be visada, kai atsiranda tinkami kuriai vietai išviettintieji, vokiečiai yra atleidžiami, o jų vieton priimami tarnautojai DP. Po valiutos reformos jau esą atleista iš IRO tarnybos per 2.000 vokiečių. Čia tuojau buvo iškeistas papildomas konkretus klausimas: kodėl Munchene, perkeltant į kitą vietą pereinamąją stovyklą, iš dirbusių 13 DP buvo atleisti 7, o vokiečiai palikti visi, t. y. 11? Atsakė, jog tas reikalas bus išnagrinėtas. I klausimu dėl DP mokinių ir studentų papilginimų važinėti geležinkeliais buvo atsakyta, jog dalinai taitai jau yra padaryta. Į įvairius IRO suruoštus kursus mokiniai atvežami, o kursus baigę vėl grąžinami į kilmės stovyklą visiškai nemokamai. Dedamos pastangos išrūpinti ir papilgintus savaitinius bilietus. O kas dėl misijų mokytis stovyklose steigimo, tai reikalas esą visiškai negirdėtas. IRO tokio projekto neturi. IRO niekada netrukdyt vaikus mokinti gimtąja kalba, netrukdyt ir ateityje.

sovietams ir pagal sovietų pageidavimus persekioja tremtinius.

J. Smetona taip pat ryškiai iškėlė faktus kaip Lietuvoje žydai rado prieglaudą nuo Hitlerio persekiojimų ir atremia užmetimą, kad jie nuo bolševikų teroro bėgę „pas nacių“. Jis siūlo tik pasižiūrėti į žemėlapi ir įsitikinti — kur gi jie galėjo kitur bėgti, jei ne į Vokietiją? J. Smetona toliau atkreipia dėmesį į Lietuvos vyriausybės pirmuosius žygius prieš nacizmą, kada ji pirmoji driso apkaltinti ir teisti hitlerininkus, kai kiti kraštai tuo metu laikėsi „palausim — pamatysim“ politikos. Faktas, kad nė viena Baltijos valstybė nepasidavė Vokietijos sąjungininkė, geriausiai parodo, koki nusistatymai tuose kraštuose buvo nacizmo atžvilgiu.

Baigiant, Dirva pastebi, kad reiktų ir kitur taip gyvai reaguoti į Nussbaum'o išsišokimą. Pirmoje eilėje, esanti ALT Informacijos biuro pareiga, kad tai būtų padaryta.

J. Č.

Rusija padeda Jugoslavijos išdavikams

Juo toliau, juo labiau nebesutaria mokytojas su savo mokiniu dėl skelbtojo mokslo. Kas iki šiol buvo „šventa“, šiandien yra išdavikiška. Štai dabar Jugoslavija kaltina Rusiją už palaikymą išdavikų ir šnipų. Jugoslavijos komunistų partijos laikraštis „Borba“ rašė, kad Sovietų Sąjungos organas suteikęs paramą Iva-novičiui, kuris Washingtono buvo ambasadoriume, tuojau po to, kai kominformas pradėjęs puolimą prieš Tito. Šiandien, pasak „Borba“, Jugoslavijos komunistų partiją esanti stipresnė, negu ji prieš 6 mėnesius.

SOVIETŲ SĄJUNGA IŠPĖTA DĖL JOS POLITIKOS

J. Tautų Patikėtinųjų Tarybos pirmininkas p. W. B. Sayre (JAV), lankdamasis Vokietijoje, išpėjo Rusiją, kad lošimo kauliukas esąs apkrautas prieš ją pačią. Tautos, kurios varančios savanaudišką politiką, esančios dvidešimtam amžiuje priverstos netekti jos, pareiškė jis Heidelbergo universitete.

Istorija parodžiusi daugelį kartų, kad kovojančios ir humaniškumui tarnaujančios tautos visados iškyla triumfaliskai. Sovietų politbiuras gl savo tikslų siekias prievarta, teroru ir nenuilstamu pagrindiniu žmogaus teisių paneigimu. Jis nurodė, kad su rusų masėmis niekas nesiginėja, bet, nelaimė, jie šimtmečius laikomi tamsioje, atskirti nuo didžiosios pasaulio dalies. Jų dabartinė vyriausybė vis dar laiko juos atskirtus nuo išorinio žmonijos pasaulio. (AP/ia)

svetimšaliui įsigyti nuosavybę Prancūzijoje nėra jokių suvaržymų.

Pramonei ir anglių kasykloms darbininkai priimami iki 35 metų amžiaus, bet tai nereiškia, kad poros metų skirtumas sudarytų kliūtis patekti Prancūzijoje. Šių kategorijų darbininkai išleidžiami viengungiai, arba tik šeimų galvos, kurių šeimos galės vykti maždaug tik po poros mėnesių.

Visų čia išvardintų kategorijų darbininkams atlyginimas mokamas toks, kaip ir prancūzams, t. y. nemažiau 10.000 frankų per mėnesį. Šeimų nariams mokami atitinkami priedai. Sutartys sudaromos tik vieneriems metams. Jei po vienerių metų kas norėtų dirbti kitoje profesijoje, negu buvo sutartis surašyta, privalo gauti atitinkamų įstaigų sutikimą. Vykti į Prancūziją darbams nėra nustatyta jokios kvotos, nes ten darbo rankų yra didelis trūkumas. Norintieji Prancūzijoje vykti specialistai, privalo paduoti individualius prašymus, suteikdami apie savo specialybę visas žinias. Prancūzų misijos adresas yra šis: France Mission, Karlsruhe, Forstner Kaserne.

Prancūzų misija dar pranešė, kad ateinančių metų pradžioje pasirodys lenkų ir vokiečių kalbomis brošiūra, kurioje bus plačiai išaiškinta emigracinės galimybės Prancūzijoje. D. P.

Pabaltijo Centro Komitetų pirmininkų pasitarimas

Š. m. gruodžio 4 d. Munchene įvyko Pabaltijo Centro Komitetų pirmininkų pasitarimas, kuriame buvo apvarstyta esamoji tremtinių būklė ir nutarta:

1) Pakartotiniai kreiptis į IRO zoninę vadovybę prašant oficialiai pripažinti tautinius komitetus; 2) 2—3 nariams duoti nemokamus geležinkelio bilietus; 3) jų atstovus kvieisti į spaudos konferencijas; 4) apmokėti jų administracijos išlaidas; 5) svarstant tremtinių gyvenimo klausimus kvieisti centrinių atstovus patariamuoju balsu.

Atsižvelgiant į tesiamą dirbančiųjų atleidimą ir jiems atlyginimų mažinimą, nors rugsėjo mėnesį ir buvo žadėta nei to dirbančiųjų skaičiaus, nei jų atlyginimo nemažinti,

nutarta įteikti IRO Centrai Zenevoje, o taip pat IRO nariams memorandumą, nurodant susidariusią kritišką būklę stovyklose, prašant vietoje DP dirbančiųjų panaikinti Sub Arejas su užsienio valiuta atlyginamais tarnautojais ir gautom santaupom apmokėti DP dirbančiuosius.

Pasiūsti iš kiekvieno komiteto po du atstovus, — delegaciją pas IRO USA zonos direktorių aukščiausi miltėtais klausimais aiškintis vietoje.

Kadangi emigruojant į USA pabaltiečių kvota pastebėta neretai pasinaudoja visai kiti, prašyti savo tautiečius dirbančius pereinamose stovyklose ir pastebėjusius panašius faktus — apie tai informuoti savo centrus. LTB

Patikrinamieji egzaminai abiturientams

LTB SVIETIMO VALDYBOS PRANEŠIMAS

Bavarijos Valstybės Svetimo Ministerija savo š. m. lapkričio 12 d. aplinkraščiu Nr. 75644 paskelbė tvarką, pagal kurią tautinių gimnazijų absolventai-svetimšaliai, norį stoti studentais į Bavarijos universitetus, galės laikyti patikrinamuosius egzaminus ir gauti atitinkamus pažymėjimus, reikalingus pristatyti universitetui prie stojamojo prašymo.

Kalbami tikrin. egzaminai bus vienkartiniai, jų vietą ir laiką nustatys Bavarijos Svetimo Ministerija. Egzaminus turi teisę laikyti asmenys, gavę gimnazijos baigimo atestatus svetimšalių gimnazijose iki 1948 m. spalio 1 d.

Nustatyta ši egzaminų tvarka: I-ji grupė: bendrasis išsilavinimas ir vokiečių kalbos mokėjimas: a) rašto darbas viena iš trijų Sv. Mjos duotų temų, b) visuotinė istorija ir atitinkamos geografinės žinios (kreipiamas dėmesys į laikotarpį nuo Napoleono iki šių dienų); c) vokiečių literatūra (svarbiausieji klasizmo ir romantizmo rašytojai ir svarbiausieji jų veikalai). Visuot. istorijos ir vok. literatūros egzaminai atliekami žodžiu.

Neišlaikę pirmosios grupės egzaminų toliau nebeegzaminuojami.

II-sios grupės egzaminas atliekamas tik žodžiu ir pasirinktinai: a) kalbų arba b) gamtos-matematikos. a) Kalbos pasirinktinai: lotynų, anglų, prancūzų, italų, ispanų; b) gamtos-matematikos šakos pasirinktinai: matematika, fizika, chemija ir biologija.

Pasirinktas egzaminų dalykas ir studijų specialybė reikia nurodyti egzaminų prašyme.

Egzaminai atliekami pagal Bavarijos aukštesniųjų mokyklų reikalavimus. Egzaminų mokestis — 30 DM. Prašymas leisti laikyti kalbamų egzaminus rašomas Bayerisches Staatsministerium für Unterricht und Kultus vardu ir jis drauge su atestatu turi būti įteiktas atestata davusios gimnazijos direktoriui iki 1949 m. sausio 5 d. Gimnazijų direktoriai gautuosius prašymus su atestatais ir su savo atestacija (rašyta vokiečių kalba) pristato Svetimo Valdybai iki 1949 m. sausio 10 d. Svetimo Valdyba turi įteikti tuos prašymus su dokumentais Bavarijos Sv. M-jai iki 1949 m. sausio 15 d.

Egzaminų laikas ir vieta bus pranešta kiekvienam atskirai.

LTB Svetimo Valdyba

Sovietų pasitraukimas iš Vokietijos?

JAU SUDARYTOS SĄLYGOS RYTINĖS VOKIETIJOS LIAUDIES DEMOKRATIJAI

„Sovietai imasi priemonių pasitraukti iš Vokietijos“, taip murma propagandos šaltiniai, kurie teka iš vyr. sovietų kariuomenės vadovybės (SMA) būstinės Berlyne-Karlshorste. SED propagandininkai jau pažada, kad raudonarmiečiai tikrai išsikraustys iš Vokietijos. Tuo pačiu metu sovietų licencijuota spauda spausdina iš Maskvos gautą atvirą laišką, skiriančią kelią reikalavimui: „Vokietija vokiečiams!“ Laikraščiai reikalauja iš Vokietijos atitraukti visas okupacines pajėgas ir leidžiasi iš patikimų šaltinių patikinti, kad Sovietų S-ga tokiems reikalavimams pritarianti. Ta linkme pačrppo ir sovietų kontroliuojamos „Vokiečių liaudies tarybos“ nutarimai.

Tie, kurie geriau pažįsta įvykių raidą sovietinėje zonoje, pranašauja, kad sovietai savo propagandos šūkius vis dėlto gali įvykdyti ir savo okupacinę kariuomenę atsaukti ne taip jau tolimoje ateityje. Principe svarbiausia valdmenį čia valdina apskaičiavimas, kad ir kitos okupacinės pajėgos po trumpesnio ar ilgesnio laiko būsiiančios priverstos padaryti tą patį. Yra laiko to laukti net porą metų, bet galutinis tikslas vis tiek reikėtų, kad amerikiečiai išvyktų iš Europos. Tuo atveju Sovietų S-ga pasitiktų galingiausia karine pajėga Europos kontinente ir ji ga-

lėtų savo politiką išspausiti net ir tada, kada jos kariuomenė stovės ne prie Elbės, bet ties Curzono linija. „Sovietinių tikslų Vak. Europoje pasiekimas nereikalauja, kad raudonarmiečiai būtų tarp Lietuvos Brastos ir Magdeburgo“, pabrėžia rytinės zonos žinovai.

Sąryš su kokiais galimūmams, Vokietijai pranašaujamas Korėjos likimas. Todėl jau dabar visu smarkumu stengiamasi stabilizuoti vidurinę būklę rytinėje zonoje. Jau net ir neutralieji stebėtojai pradeda sukti, jog imamasi priemonių rytinės zonos vokiečių liaudies demokratijai paskelbti. Šiai demokratijai stiprinti sudaroma policija, kurios apimtis, apginklavimas ir pagaliau pajėgumas prilygsta moderniai kariuomenei. Policijos vienetai gauna lengvuosius ir sunkiuosius pėstininkų ginklus, kiek išgalės leidžia motorizuojant ir stiprinami šarvuočiais. Vykdomas politinis auklėjimas.

Sąlygos, kurias galėtų sovietai statyti už pasitraukimą iš savo okupacinės zonos, kaip sprendžia informuoti sluogsniai, jau išpildytos arba baigiamos pildyti. Jos esančios tokios: 1. sudarymas t. v. liaudies demokratijos, kuri ūkiškai ir politiskai būtų ne kas kita, kaip sovietinis satelitas; 2. radikalus viso antisovietinio elemento išnaikinimas; 3. garantija, kad

liaudies demokratija pati savo jėgomis susitvarkys su pasikėsinimais iš vidaus ir išorės.

Ne vėliau, kaip baigus dvimetį 1949/50 planą, rytinės Vokietijos ūkinė būklė turinti būti taip pertvarkyta, kad ji galėtų egzistuoti nepriklausydam nuo vakarinės Vokietijos ar „tvirtosios valiutos kraštų rinkos“. Per tą laiką sovietinė zona ūkinio požiūriu visiškai susirišusi su Rytais ir dirbtų išimtinai besiformuojančiam ir sovietų dominuojamam Rytų-Pietų blokui. Cekoslovakijos, Lenkijos, Bulgarijos ir kt. pavyzdžiai rodo, kad tikslas pasiekiamas nebūtinai raudonarmiečių būnant tenai. Sovietai, pasitraukdami iš Vokietijos, neprarastų nieko, tačiau laimėtų daug. (2)

ARGENTINON VAŽIUOJANTIEJI TURI VIZAS APMOKĖTI PATYS

LTB Vyr. Komitetas patyręs praneša, kad asmenys, kurie yra gavę leidimus įvažiuoti į Argentiją ir norintieji vyksti, paduoda priklausiančiai Sub-Area raštišką pareiškimą, jog sutinka už vizą patys apsimokėti. Be tokio pareiškimą byla lieka be eigos. Be to, pagal dabartinius Argentinos patvarkymus, vedusieji asmenys, turį per 40 metų ir neturį vaikų, į Argentiją nebus įleidžiami.